

Riigitee 4 (E67) Tallinn-Pärnu-Ikla km 62,2-70,2 Päädeva-Haimre lõigu 2+2 sõidurajaga maantee ehitusprojekt.

**Töö osa (etapp 2) nimi: Riigitee 4 (E67) Tallinn-Pärnu-Ikla km
64,8-68,2 Orgita-Haimre lõigu 2+2 maantee rekonstrueerimise
põhiprojekt**

Eelhinnangu andmise vajaduse tuvastamise informatsiooni kogumine

Projekti kood: MA17446
Töö nr: P24007
Stadium: Põhiprojekt

Tellijä: Selektor Projekt OÜ
Projekti tellija/otsustaja (KeHJS § 9 alusel): Transpordiamet

Töö koostaja: Alkranel OÜ

Projekti juht: Elar Põldvere

Tartu 2025

Publitseerimise üldised andmed;

- Objekt: Riigitee 4 (E67) Tallinn-Pärnu-Ikla km 62,2-70,2 Päädeva-Haimre lõigu 2+2 sõidurajaga maantee ehitusprojekt. Etapp-2: Riigitee 4 (E67) Tallinn-Pärnu-Ikla km 64,8-68,2 Orgita-Haimre lõigu 2+2 maantee rekonstrueerimise põhiprojekt (põhiprojekti koostab Selektor Projekt OÜ).
- Töö vormistatud: 23.04.2025. a.
- Töö (keskkonnamõju hindamise (KMH) eelhindangu (EH) andmise vajaduse tuvastamise informatsiooni kogumine) koostajad:
  - Elar Pöldvere (Alkranel OÜ), projektijuht ja keskkonnaspetsialist.
  - Diana Matejuk (Alkranel OÜ), keskkonnakonsultant.
- Töö sisu - otsustajale eelhindangu andmise vajalikkuse ning vajalikkuse tuvastamisel eelhindangu otsuse (KMH algatamine/mitte algatamine) eelnõu vormistamise alusandmestiku kogumine.
- Alkranel OÜ (www.alkranel.ee) - keskkonnavalased konsultatsioonid, aastast 1999.

Sisukord

Sissejuhatus.....	4
1. Kavandatava tegevuse (põhiprojekt) lühiiseloostus, sh seosed paikkonnaga ning eelprojekti ja selle KMH tingimustega	6
1.1. Kavandatud tegevuse (põhiprojekt) lühiülevaade.....	6
1.2. Tegevuse seosed asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ja arendusdokumentidega	8
1.3. Tegevuse paikkonna keskkonna asjakohaste aspektide lühikirjeldus ning tegevuse aluseks oleva eelprojekti KMH tingimused	9
1.3.1. Kultuurimälestised, pärandkultuur, väärtuslikud maastikud	9
1.3.2. Pinnas (sh maavarad) ja põhjavesi (sh joogiveevarustus).....	10
1.3.3. Pinnavesi (sh sademevesi ja maaparandussüsteemid)	11
1.3.4. Kaitstavad loodusobjektid ning kaitsealused liigid (sh Natura 2000 võrgustiku alad).....	12
1.3.5. Rohevõrgustik, mets, vääriselupaigad	17
1.3.6. Inimeste heaolu ja tervis (müra ja vibratsioon, õhukvaliteet, maakasutuse muutused ja liikumisvõimalused, tehnovõrgud)	18
1.3.7. Ressursside säästlik kasutamine (sh jäätmete) ning kliimategurid	20
2. Natura 2000 alade eelhindamine.....	21
2.1. Informatsioon kavandatava tegevuse kohta ja Natura 2000 alad, mida võidakse mõjutada.....	22
2.2. Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale	27
2.3. Natura 2000 ala eelhindamise tulemused ja järeldus	29
3. Tegevusega eeldatavalt kaasneva mõju prognoos ja KMH algatamise vajalikkus määramine.....	30
3.1. Maa ja maakasutus	30
3.2. Märgalad.....	31
3.3. Jõeäärsed alad, jõesuudmed, rannad ja/või kaldad.....	31
3.4. Veestik (sh põhjavesi (veeressurss) ja merekeskkond), sh oht keskkonnale	32
3.5. Muld ja pinnas, õhk ja kliima (sh oht keskkonnale)	33
3.6. Maavarade kasutus	33
3.7. Ressursikasutus (sh energiakasutus), jäägid ja heited ning jäätmete	34
3.8. Maastik (sh pinnavormid)	34
3.9. Looduslik mitmekesisus (loomastik, taimestik ja metsad) ja kaitstavad loodusobjektid (sh Natura 2000 võrgustiku alad).....	34
2.10. Elanikkond, inimese tervis, heaolu ja vara (sh geograafiline ala ja eeldatavalt mõjutatav elanikkond) ning kultuuripärand ja arheoloogilised väärtused (vastupanuvõime), mh müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn.....	37
2.11. Suurõnnetuse, katastroofi ning piiriülesuse aspektid.....	37
Kokkuvõte.....	38

Sissejuhatus

Kavandatavaks tegevuseks on riigitee 4 Tallinn-Pärnu-Ikla km 62,2-70,2 Päädeva-Haimre lõigu ümberehitamine I klassi maanteeks (st 2+2 sõidurajaga maanteeks) lähtudes teemaplaneeringust, eelprojektist ja tehnilistest tingimustest. Põhimaantee ristumine kõrvalmaanteega 20173 Haimre-Moka tee ja kõrvalmaanteega 20172 Märjamaa-Haimre tee on lahendatud eritasandiliselt, liiklussõlme kaudu. Kõrvalmaanteed on lahendatud 1+1 sõidurajaga riigimaanteedena. Lisaks on kavandatud muid kogu- ja ühendusteid, et ühendada olemasolevad teed ja piirnevad alad riigimaanteedega.

Põhiprojektiga on projektala jagatud 4 eraldiseisvalt realiseeritavaks etapiks:

- Etapp-1: Riigitee 4 (E67) Tallinn-Pärnu-Ikla km 62,2-64,8 Päädeva-Orgita lõigu 2+2 maantee ehitusprojekt;
- Etapp-2: Riigitee 4 (E67) Tallinn-Pärnu-Ikla km 64,8-68,2 Orgita-Haimre lõigu 2+2 maantee ehitusprojekt;
- Etapp-3: Riigitee 4 (E67) Tallinn-Pärnu-Ikla km 68,2-70,2 Haimre liiklussõlm 2+2 maantee ehitusprojekt;
- Etapp-4: Riigitee 20172 Märjamaa-Haimre km 0,0-2,1 rekonstrueerimise ehitusprojekt.

Käesoleva töö (seotud projektala etapp 2-ga) põhieesmärgiks on koguda otsustajale eelhinnangu andmise vajalikkuse ning vajalikkuse tuvastamisel eelhinnangu otsuse (KMH algamine/mitte algamine) eelnõu vormistamise alusandmestikku. **Tööd, mida tehakse eelhinnangu andmise vajaduse tuvastamiseks, nimetatakse allpool lühendatult ka eelhinnanguks. Käesolev dokument on koostatud siiski vaid eelhinnangu andmise vajaduse fikseerimiseks ning kui vastav vajadus fikseeritakse, siis on tegemist ka eelhinnangu otsuse (KMH algamine/mitte algamine) eelnõu vormistamise alusandmestikuga.** Käesolevas dokumendis analüüsitakse põhimaantee nr 4 (E67) Riigitee 4 (E67) Tallinn-Pärnu-Ikla km 64,8-68,2 Päädeva-Orgita lõigu 2+2 maantee rekonstrueerimise põhiprojekti, mis on ühtlasi Tallinn-Pärnu-Ikla km 62,2-70,2 Päädeva-Haimre lõigu 2+2 sõidurajaga maantee ehitusprojekti etapp-2. Dokumendi tellijaks on Selektor Projekt OÜ, kes on nii Päädeva-Haimre, kui ka selle etapp-2 Orgita-Haimre lõigu põhiprojekti koostaja. Töö on koostatud Transpordiameti poolt tellitud projektile, mille koostamine toimub eelhinnangu vajalikkuse määratlemise ajal.

Põhiprojekti koostamisele eelnes eelprojekti¹ teostamine, millega paralleelselt viidi läbi ka KMH protsess² (tunnistatud nõuetele vastavaks Transpordiameti 08.08.2023 otsusega nr 1.1-2/23/130). Põhiprojekti koostamisel välja töötatud lahenduste puhul vajab otsustaja (Transpordiamet) vastavas lõigus täiendavat ülevaadet, eelhinnangu andmise vajalikkuse (KeHJS § 11 lg 6 ja 6²) määratlemise protsessi kaudu, eelkõige looduskaitseliste (seos ka KeHJS § 6 lg 2 p 22) mõjueelduste jätkuvale piisavale leevendatusele ja/või oluliste negatiivsete mõjueelduste puudumisele.

Seega käesolevas töös ehk lühendatult eelhinnangus võetakse arvesse ja viidatakse KMH aruandes kirjeldatut/-le ning a(s)jakohastatakse vajalik info. Paralleelselt käesoleva töö koostamisega, koostab Alkranel OÜ (2025) Orgita-Haimre lõigule keskkonnajuhtimiskava, mis sisaldab, lisaks KMH-s välja toodud meetmetele, täiendavaid keskkonnameetmeid

¹ Eelprojekt - „Põhimaantee nr 4 Tallinn-Pärnu-Ikla (E67) km 62,2-78,8 Päädeva-Konuvere lõigu I klassi maantee ehitusprojekt“ (Selektor Projekt OÜ, 2023)

² Edaspidi eelhinnangus viidatud kui “KMH aruanne”.

ehitustegevuse ajaks. Lisaks on Alkranel OÜ poolt varasemalt koostatud Päädeva-Haimre (sh Orgita-Haimre) lõigule katendi CO₂ arvutus. Käesoleva eelhindangu raames võetakse arvesse muuhulgas kõiki eelpool nimetatud dokumente.

Käesolevat dokumentatsiooni saab eelkõige Transpordiamet (mh otsustaja) kasutada täiendava töövahendina põhiprojektiga seonduvates ja sellele eeldatavalt järgnevates menetlusprotsessides. Käesoleva töö koostamisel lähtutakse mh Eesti Vabariigis kehtivast seadusandlusest ja väljakujunenud praktikast ning aktuaalsetest suunistest. KeHJS § 2² kohaselt on tegevus olulise keskkonnamõjuga, kui see võib eeldatavalt:

- ületada mõjuala keskkonnataluvust;
- põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi;
- seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara.

Töö koostamisel lähtutakse mh juhendist „Keskkonnamõju hindamise eelhindangu andmise juhend“ (Keskkonnaministeerium, 2017) ja eelhindangu ülesehitamisel arvestatakse ka dokumente „KMH eelhindamise juhend otsustaja tasandil, sh Natura-eelhindamine“ (Kutsar ja Keskkonnaministeerium, 2018), „Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis“ (Kutsar jt 2019) ning „Natura 2000 aladega seotud kavade ja projektide hindamine. Metoodilised suunised elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigete 3 ja 4 sätete kohta“ (Euroopa Komisjon 2021).

Koostatud dokumendis on paralleelselt analüüsi tekstiga esitatud olulisim materjalide loetelu, st kasutatud materjalide loetelu ei dubleerita eraldi ptk „Kasutatud materjalid“ (vastav ptk seega ei kuulu käesoleva töö koosseisu).

1. Kavandatava tegevuse (põhiprojekt) lühiiseloostus, sh seosed paikkonnaga ning eelprojekti ja selle KMH tingimustega

Käesolevas peatükis (edaspidi ptk) antakse esmalt lühiülevaade kavandatava tegevusega seonduvast (põhiprojekti tasand; ptk 1.1), millele järgneb ülevaade tegevusega seotud strateegilistest dokumentidest (ptk 1.2) ning keskkonnast, koos eelprojekti KMH tingimustega (ptk 1.3). Esitatud dokumentatsiooni koostamisel on arvestatud põhiprojekti, juhendmaterjalides ning avalikult ja erialaselt kasutatavates andmebaasides sisalduvat teavet. Alusallikadena kasutatakse peamiselt EELIS andmebaasi (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur (09.02.2025. ja 20.03.2025 a)) ning Maa- ja Ruumiameti kaardirakendusi. Samuti on aluseks dokument „Riigitee 4 Tallinn-Pärnu-Ikla (E67) km 62,2-78,8 Päädeva-Konuvere teelõigu eelprojekti keskkonnamõju hindamine“ (Alkranel OÜ, 2021-2023) jm asjakohane teave (vt ka ptk „Sissejuhatus“), millele viidatakse vajadusel ka edasises dokumentatsiooni tekstis.

Orgita-Haimre lõigu põhiprojekti lahendusega hõlmata ehk projekti ala asub Rapla maakonnas Märjamaa vallas ning hõlmab järgmisi asustusüksusi: Orgita küla, Märjamaa alev, Nõmmeotsa küla, Haimre küla. Valdavas osas ümbritsevad projekteeritavat lõiku maatulundusmaa sihtotstarbega maaüksused, kuid on ka elamumaa, ärimaa ning transpordimaa sihtotstarbega maaüksused. Lähimad elamutega katastriüksused Orgita-Haimre põhitrassile (sh jäävad riigitee teekaitsevööndisse või projektis hõlmatud mitteriigiteede 30 m vööndisse) on Liiva tn 27 // Kruusiaugu (50201:001:0654), Liiva tn 38 (50501:003:0850), Liiva tn 24 (50501:003:0530), Uue-Kase (50403:001:0800), Kase (50403:001:0581).

1.1. Kavandatud tegevuse (põhiprojekt) lühiülevaade

KMH eelhindangu objektiks on põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn-Pärnu-Ikla km 64,8-68,2 Orgita-Haimre lõigu 2+2 rekonstrueerimise põhiprojekt, mis on ühtlasi Tallinn-Pärnu-Ikla km 62,2-70,2 Päädeva-Haimre lõigu 2+2 sõidurajaga maantee ehitusprojekti etapp-2. Kavandatava tegevusega hõlmata ehk projekteeritav teelõik asub Rapla maakonnas Märjamaa vallas (vt joonis 1.1). Seosed strateegiliste dokumentidega ja keskkonnaparameetritega ning eelprojekti KMH-ga on esitatud ptk-s 1.2 ja 1.3.

Põhimaantee 4 Tallinn-Pärnu-Ikla (E67) kuulub rahvusvahelisse Trans European Network Transport (TEN-T) teedevõrgustikku ning on tähtis Põhja- ja Lääne-Euroopa vaheline turismi- ja transpordimarsruut. Liiklussagedused käsitletaval põhimaantee (1+1 sõidusuunaga) Orgita-Haimre lõigul oli 2024 aastal 8521-8894 a/ööp, millest sõidu- ja pakiautod moodustasid 81-83%, veoautod ja autobussid 3-4% ning autorongid 14-15% (Maa- ja Ruumiameti 2025). Projekteerimise raames, sh põhiprojekti faasis, viidi läbi liiklusuuringud ning anti mh tuleviku vaatavad liiklusproгноosid (ERC Konsultatsiooni OÜ, viimane analüüs Päädeva-Haimre põhiprojektile 2024), mille järgi prognoositakse liiklussageduse kasvu perioodil 2030-2080 keskmiselt 1,5% võrra aastas, sh Orgita-Haimre lõigul 1,39% aastas.

Joonis 1.1 Päädeva-Haimre ehitusprojekti (märgitud lilla viirutusena), sh etapp-2 Orgita-Haimre põhiprojekti (märgitud punaste joontena) asukohaskeem. Alus: Selektor Projekt OÜ (EP: 2023, PP: 2025), Maa- ja Ruumiamet, 2025.

Põhiprojekti käigus soovitakse (vastavalt varasemale eelprojektile) laiendada senist 1+1 sõidurajaga teed 2+2 sõidurajaga I klassi teeks. Peamiselt on kavandatud tee mulde laiendamine ühele poole olemasolevat maanteed, et arvestada ehitustehnoloogiaga ja vajadusega lasta ehituse ajal läbi autoliiklus, kuid põhjendatud juhtudel on mullet kavandatud laiendada ka kahele poole. Projekteeritud on vajalikus ulatuses võsa ja metsa raadamine (sh Märjamaa järtade loodusala kaitsealuste loodusemetsade raadamine 0,15 ha ulatuses) ning tee maa-ala planeerimine. Põhimaanteed on samas tasapinnas olemasolevad mahaõidud likvideeritud ja juurdepääs põhimaanteele on tagatud liiklussõlmede ja/või kogujateede kaudu.

Põhimaantee ristumised riigiteedega, kergliiklusteedega ja loomade liikumise koridoridega on kavandatud eritasandiliselt, sh projektlahendusega on kavandatud projekталale eritasandiline Nõmmeotsa riste (km 67,15), mis on ühendatud projekteeritud riigiteede ühendustega ning koguja- ja juurdepääsuteedega, mille kaudu tagatakse ühendused teedevõrguga, asulatega, kinnistutega, sihtpunktidega jne. Võrreldes eelprojektiga vähendati Nõmmeotsa riste kõrgusgabariite 5 meetrilt 4,6 meetrile, kooskõlastades muudatusega kõrgusgabariiti hetkel kehtivate normidega (TPN § 12 lg 1 p 2).

Eelprojekti KMH aruandest selgub, et projekteerimisel on ette nähtud rajada müratõkkeseinad vastavalt mürauuringule (KMH ptk 5.6.1). Samuti rajatakse ulukite ning kahepaiksete ja roomajate läbipääsud koos vastavate lahendustega (KMH ptk 5.4). Täpsemalt, etapp-2 seletuskirjast selgub, et loomade liikumiseks on projekteeritud Orgita ulukiläbipääs km 65,58, Susla ulukiläbipääs km 66,07 ja Nõmmeotsa ulukiläbipääs km 66,97. Võrreldes eelprojektiga

vähendati Orgita ulukiläbipääsu (km 65,58) gabariite – läbimõõtu vähendati 2,0 meetrilt 1,5 meetrile. Ulukipääsu lahenduses toimunud muudatused on põhiprojekti koostöölaskatut eelprojekti KMH-aegse ulukiuuringu teostajaga³.

Eelprojekti KMH aruandes märgitakse, et sademevete lahenduste väljatöötamisel arvestati asjakohaste uuringutega, vastates mh prognoositavale liikluskoormusele ning tagades omakorda, et ei halvendata ka veekogude seisundit. Etapp-2 põhiprojekti seletuskirjas kirjeldatakse, et sademevete ärajuhtimise lahendamisel on eelistatud immutamist pinnasesse või juhtimist eesvooludesse. Sademeveed on teekattelt ära juhitud põikkalletega projekteeritud haljasaladele, kraavidesse ning võimalusel edasi eesvoolude suunas. Põhimaantee eraldusribalt on kavandatud sademevee ärajuhtimine sademeveekaevudesse, mille kaudu on sademeveed juhitud edasi projekteeritud sademeveetoru ja renni kaudu külkraavidesse. Vete juhtimiseks, uutelt teedelt, on ette nähtud rajada uued kraavid ja truubid. Võrreldes eelprojektiiga on põhiprojekti mahus muudetud (suurendatud) truupide läbimõõtusid, võttes arvesse uusi nõudeid teede projekteerimismõõnides, sh järgides sademevee vooluhulkade arvutamisel standardi EVS-848-2021 nõudeid, mis arvestab kliimamuutuste tõttu vihmade intensiivistumisega (keskmiselt kuni 4% kümnendis).

1.2. Tegevuse seosed asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ja arendusdokumentidega

Eelprojekti KMH aruandes, selle lisades ja/või eelprojekti seletuskirjas on arvestatud järgmiste asjakohaste strateegiliste arengu- ja planeerimisdokumentidega (dokumendi muutuse (peale eelprojekti tööprotsessi) vm asjaolu esinemisel lisatud täiendav kommentaar):

- Rapla maakonnaplaneeringu teemaplaneering „Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn-Pärnu-Ikla (Via Baltica) trassi asukoha täpsustamine km 44,0-92,0“ (2016);
- Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030 (2017);
- Rapla maakonnaplaneering 2030+ (2018);
- Transpordi ja liikuvuse arengukava 2021-2035 (2021).
- Riiklik veemajanduskava 2022-2027.
- Eesti riiklik energia- ja kliimakava aastani 2030 (REKK 2030; 2019/2023-2024) - Aastail 2023-2024 ajakohastati REKK 2030 vahepeal valminud arengudokumentide alusel. Viimase versiooni järgi on mitu eesmärki täpsustunud – kui varem oli kasvuhoonegaaside heidet saajandi keskpaigaks 1990. a võrreldes kavas vähendada 80 %, siis nüüdne suund on olla 2050. a kliimanutraalne. Mh prognoositakse aastaks 2050 KHG heitme vähenemist võrreldes aastaga 1990 transpordis kuni 88,5%. Lisaks seab REKK 2030 KHG heitkoguste vähendamise pikaajaliseks riiklikuks eesmärgiks mh 2035. aasta transpordisektori kasvuhoonegaaside netoheitkoguste sihttaseme, milleks on 1700 kt CO₂ ekv.
- Märjamaa valla üldplaneering (hetkel kehtiv (2000)) ning Märjamaa valla üldplaneering (menetluses) – seisuga 09.03.2025 on ÜP eelnõu (Entec Eesti OÜ) läbinud koos selle KSH-ga aruande (Estonian, Latvian & Lithuanian Environment OÜ (ELLE OÜ) eelnõuga esimese avaliku väljapaneku (02.10-31.10.2024) ettepanekute ning seisukohtade esitamiseks. Dokumentatsioon ei sisalda olulisi muutusi, mis seonduks käesoleva põhiprojektiiga.

---

³ Kirjavahetusest (10.01.2025) Olavi Hiimäega (Keskkonnaagentuur Viridis OÜ) selgub, et Orgita ulukiläbipääs km 65,58 on eelkõige tähtsaks liikumisteks järgmistele loomadele: mäger, rebane, kährik.

Strateegiliste planeerimis- ja arengudokumentide alla saab lugeda ka detailplaneeringuid. Samas eelprojekti ja põhiprojekti koostamise raames teostatud eeluuringute (Selektor Projekt OÜ) raames kogutud teave, mis aluseks ka projektide koostamiseks, on olnud piisav ja siinkohal eraldi teavet ei esitata.

1.3. Tegevuse paikkonna keskkonna asjakohaste aspektide lühikirjeldus ning tegevuse aluseks oleva eelprojekti KMH tingimused

Käesolevas alampeatükis tuuakse välja eelkõige täiendavat teavet infole, mis on koondunud eelnevasse peatükki (mh ptk 1 ja seda sissejuhatav osa). Teabe koondamisel on lähtutud varasema eelprojekti KMH programmis seatud mõju eelduste piirkondadest (põhitrassist mõlemal tee poolal 500 m, tulenevalt toona ka projekteeritavate teetrasside täpse asukoha eelduste puudumisest), kuigi eelprojekti KMH menetluse raames tuvastati, et mõju eeldused esinevad peamiselt vahetus tööde tsoonis (< 30 kuni 50 m, mh teekaitsevöönd), ja müra puhul ((hääringute eeldus) elamualadele kuni 300 m). Alljärgnevas ptk-s võetakse kokku ka põhiprojekti aluseks olnud eelprojekti KMH järeldused/tingimused.

1.3.1. Kultuurimälestised, pärandkultuur, väärtuslikud maastikud

Eelprojekti KMH aruandes käsitleti kultuurimälestisi, pärandkultuuriobjekte ja väärtuslikke maastikke puudutavat infot ptk 3.4 ning 5.5.

Pärandkultuur – käesoleva eelhindangu käigus kontrolliti Maa- ja Ruumiameti kaardirakenduse andmeid (2025) pärandkultuuriobjektide registreeringute osas. Võrreldes KMH koostamise ajaga pole 20.03.2025 seisuga toimunud muudatusi, st registreeritud uusi pärandkultuuriobjekte Orgita-Haimre lõigu 500 m vööndis.

Kultuurimälestised – käesoleva eelhindangu käigus kontrolliti Maa- ja Ruumiameti kaardirakenduse andmeid (2025) kultuurimälestiste registreeringute osas. Võrreldes KMH koostamise ajaga pole 20.03.2025 seisuga toimunud muudatusi, st Orgita-Haimre põhitrassi 500 m vööndis ei ole registreeritud kultuurimälestisi.

Väärtuslikud maastikud – eelprojekti KMH aruandes märgitakse ära, et projekteeritava maanteeelõigu lähedusse jääb Rapla maakonnaplaneeringu 2020+ (2018) järgi Märjamaa maakondliku tähtsusega (potentsiaalse riikliku tähtsusega) väärtuslik maastik (joonis 2.1). Märjamaa väärtusliku maastiku väärtused on seotud ajaloolise paiknemisega Lääne-Eesti teede ristumiskohas, mis tingis Märjamaa kui kihelkonnakeskuse soodsa arengu (sh mitmekesise kultuurimaastiku tekke). Võrreldes KMH koostamise ajaga pole 20.03.2025 seisuga toimunud muudatusi väärtuslike maastike osas. KMH aruandes järeldatakse, et maantee tagab kunagise väärtuste kasvu algse tekitaja kestliku säilimise, st piirkonna väärtusi algselt luua aidanud ja nüüdseks toetav transpordivõrk ei muutu oluliselt. Arvestatud on ka Rapla maakonnaplaneeringus 2020+ (2018) seatud tingimusi, väärtuslike maastike säilimise toetamiseks. **Seega ei kaasne kavandatava tegevuse ellu viimisel ebasoodsat mõju väärtuslikele maastikele.**

Kokkuvõtte mõju hindamisest ja meetmed KMH-st (käesolevas ptk-s käsitletu osas) – eelprojekti KMH aruandes järeldati, et ebasoodsaid mõjusid seoses kavandatava tegevuse ellu viimisega pole ette näha. KMH aruandes märgitakse, et eelprojekti käigus tuvastati täiendavate arheoloogiliste uuringute **II etapi läbiviimise vajadus** (esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui põhiprojekti staadiumis) ja III etapp (reaalsel ehitustegevusel) vastavalt Arheoloogiakeskus MTÜ (2022) tööle. 09.02.2025 seisuga on viidud läbi arheoloogiliste uuringute etapp II, mis

tuvastas vajaduse teostada (ehitustööde ajal) pinnasetööde juures nn III etapi arheoloogilised uuringud. Orgita-Haimre lõigule ei jää ühtegi kinnistut, mille läheduses tuleks viia läbi III etapi arheoloogilisi uuringuid (st arheoloogiline järelevalve pole vajalik käesoleval lõigul).

1.3.2. Pinnas (sh maavarad) ja põhjavesi (sh joogiveevarustus)

Eelprojekti KMH aruandes käsitleti pinnast ja põhjavett, sh joogiveevarustust (eelkõige puurkaevud) puudutavat infot ptk 3.1, 3.5.2 ja 5.2.

Pinnas – eelprojekti KMH aruandes kirjeldatakse, et vaadeldava maanteelõigu piirkonnas on reljeef valdavalt tasane, kerge kaldega lõuna suunas. Pinnakatet kirjeldatakse järgnevalt: pinnakate on valdavalt õhuke (kuni 2 m) koosnedes peamiselt saviliivmoreenist ja kruusast. Pinnakatte all on aluspõhjaline lubja- ja dolokivi. Võrreldes KMH koostamise ajaga pole 20.03.2025 seisuga toimunud muudatusi lõigu põhiandmetes (mh põhiprojekti raames täpsustatakse täiendavalt geoloogilisi tingimusi projektlahenduse täpsemaks väljatöötamiseks).

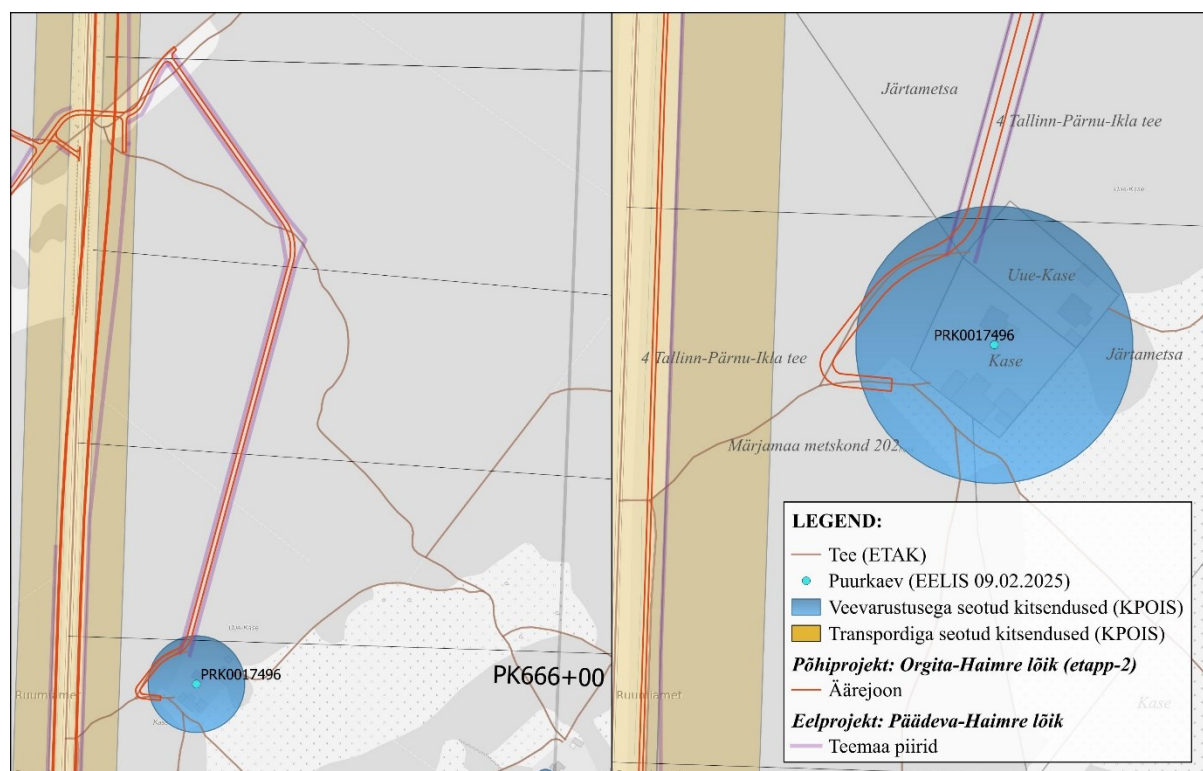
Maavarad – eelprojekti KMH aruandes kirjeldatakse, et Orgita-Haimre lõigu 500 m vööndisse jääb Orgita-Haimre dolokivimaardla, mille põhjaosasse on väljastatud ka keskkonnaloa (maavaravaru kaevandamise eesmärgil). Võrreldes KMH koostamise ajaga pole 20.03.2025 seisuga toimunud muudatusi, st tulnud juurde uusi maardlaid või väljastatud uusi keskkonnalubasid maavaravaru kaevandamiseks.

Põhjavesi – eelprojekti KMH aruandes kirjeldatakse, et Päädeva-Haimre maanteelõigu piirkonnas on põhjavesi kaitsmata, nõrgalt või keskmiselt kaitstud. Maa- ja Ruumiameti kaardirakenduse järgi (2025) jääb Orgita-Haimre lõik täies mahus (km 64,8-68,2) kaitsmata põhjaveega alale. Alal ei ole registreeritud allikate esinemist. Võrreldes KMH koostamise ajaga pole 20.03.2025 seisuga toimunud muudatusi andmetes.

Joogivesi (sh puurkaevud) – eelprojekti KMH aruandes kirjeldatakse, et Orgita-Haimre põhitrassi 500 m vööndis asuvad järgmised puurkaevud: PRK0017496, PRK0054411, PTK0057933 ja PRK0060014. Nendel majapidamistel, kus EELIS-sse kantud puurkaevud puudusid eeldati, et veevarustus on lahendatud salvkaevude baasil (või esinevad registrisse kandmata puurkaevud).

Võrreldes KMH koostamise ajaga on (20.03.2025 seisuga) lisandunud Orgita-Haimre 500 m vööndisse järgmised puurkaevud - PRK0002051 ja PRK0002053 (ca 330 m kaugusel põhitrassist ning PRK0071573 (ca 105 m kaugusel põhitrassist). Kõik eelpool nimetatud puurkaevud asuvad teemaast enam kui 25 m kaugusel (võimalik vibratsiooni seire mõjuulatus) ning kõigi eelpool nimetatud puurkaevude hooldus- ja sanitaarkaitsevööndid jäävad põhitrassist välja. Puurkaevu PRK0017496 sanitaarkaitsevöönd (50 m) jääb põhiprojektiga kavandatud juurdepääsutee Kase ja Uue-Kase kinnisasjale (K3.2; joonis 1.2), kuid see oli nii ka juba eelprojekti. KOTKAS infosüsteemi andmetel (seisuga 14.03.2025) ei ole puurkaev registrikoodiga PRK0017496 seotud keskkonnalubadega, st keskkonnaluba puudub. Keskkonnaloa puudumine indikeerib, et tegemist on puurkaevudega, millele keskkonnaloa taotlemise kohustus puudub. Keskkonnaloa kohustus tekib, kui puurkaevust võetakse põhjavett rohkem kui 10 kuupmeetrit ööpäevas (VeeS § 187 p 2). Samas sätestab VeeS § 154 lg 1 p 3, et puurkaevul, mille kaudu võetakse vett alla kümne kuupmeetri ööpäevas, on hooldusala. Sama § lg 3 sätestab hooldusala ulatuseks 10 m. **Tuginedes eelnimetatule on puurkaevu PRK0017496 puhul olukorraga, kus sanitaarkaitseala asemel kehtib hooldusala (10 m), st konfliktide ohtu ei eksisteeri ka praegusel ajajärgul.** Pealegi on tegemist kahe elamu teenindustega. EELIS registri kannete ajakohasuse tagab Keskkonnaagentuur, keda

Transpordiamet saab vajadusel (ei ole tingimata vajalik käesoleva projekti elluviimiseks) tuvastatud olustikust teavitada.

Joonis 1.2 Orgita-Haimre lõigule ulatuva puurkaevu PRK0017496 asukoht. Alus: Selektor Projekt OÜ (EP: 2023, PP: 2025), EELIS (09.02.2025), Maa- ja Ruumiamet, 2025.

Kokkuvõtte mõju hindamisest ja meetmed KMH-st (käesolevas ptk-s käsitletu osas) – eelprojekti KMH aruandes järelitati, et ebasoodsaid mõjusid seoses kavandatava tegevuse elluviimisega pole ette näha. Eraldi toodi välja järgmine meede pinnase reostusohu minimeerimiseks: „Ehitustegevuse käigus kasutada tehniliselt korras ehitusmasinaid ning nende opereerimisel ja hooldamisel kinni pidada tööohutus- ja keskkonnanõuetest (hooldusalade juures tagada ka reostustõrjeks (avariide esinemisel) vajalik valmisolek).“

1.3.3. Pinnavesi (sh sademevesi ja maaparandussüsteemid)

Eelprojekti KMH aruandes käsitleti pinnavett, sh sademevett ja maaparandussüsteeme puudutavat infot ptk 3.2, 5.2.

Pinnavesi – eelprojekti KMH aruandes kirjeldatakse, et rekonstrueeritava teelõigu (käesoleval juhul 64,8 – 68,2 km) vahetus läheduses ei asu ühtegi avalikult kasutatavat veekogu (Veeseaduse § 24 mõistes). Võrreldes KMH koostamise ajaga pole 20.03.2025 seisuga toimunud muudatusi andmetes.

Maaparandussüsteemid – eelprojekti KMH aruande järgi ei jää Orgita-Haimre lõigu vahetusse lähedusse maaparandussüsteeme. Lähimad maaparandussüsteemid jäävad eelneva, etapp-1 (Päädeva-Orgita) lõigu vahetusse lähedusse. Eelprojekti KMH aruandest selgub, et projekteerimisel on arvestatud maaparandussüsteemide toimimise tagamisega ning ebasoodsat mõju ei ole ette näha. Võrreldes KMH koostamise ajaga pole 20.03.2025 seisuga toimunud muudatusi teadaoleva info kohta.

Sademevesi – KMH aruandes tuuakse välja, et maanteelt lähtuvad saasteainete kogused pole piisavalt suured, et põhjustada veekogude keemilise või ökoloogilise seisundi halvenemist ning eelprojekti olid sademeveelahendustele antud piisavad suunised järgnevate projekteerimise tasandite jaoks, mistõttu polnud vajalikud täiendavad meetmed.

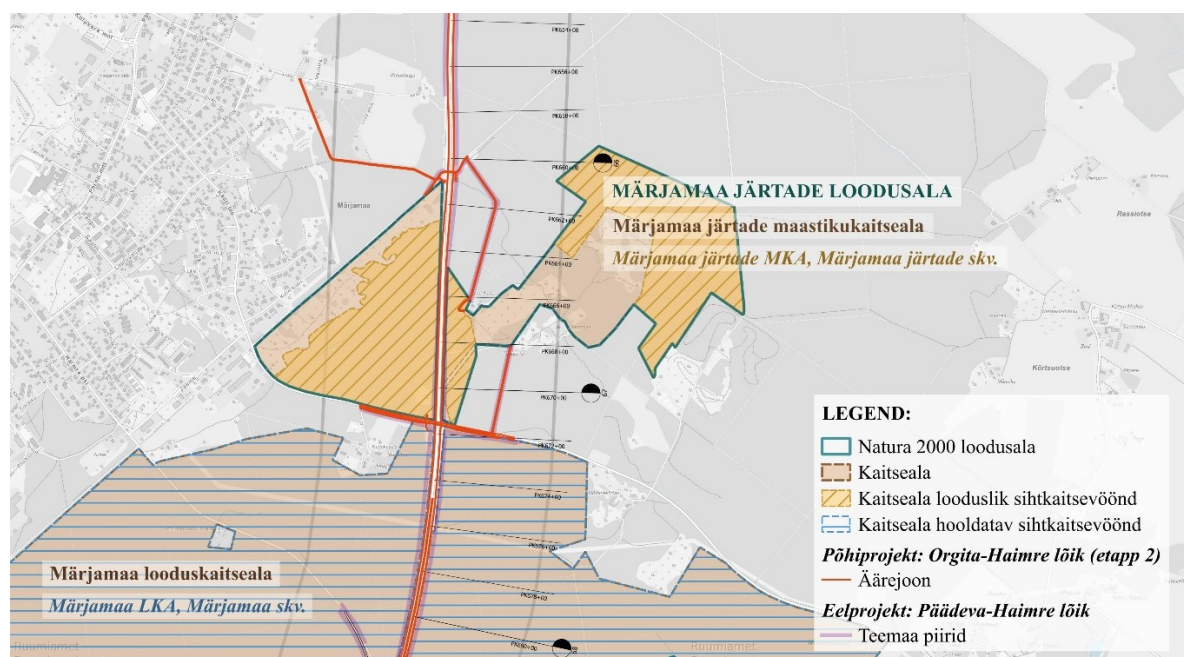
Sademeveed on teekattelt ära juhitud põikkalletega projekteeritud haljasaladele, kraavidesse, ning võimalusel edasi eesvoolude suunas. Põhimaantee eraldusribalt on kavandatud sademevee ärajuhtimine sademeveekaevudesse, mille kaudu on sademeveed juhitud edasi projekteeritud sademeveetoru ja renni kaudu külakraavidesse. Vete juhtimiseks, uutelt teedelt, on ettenähtud rajada uued kraavid ja truubid. Võrreldes eelprojekti on põhiprojekti mahus muudetud (suurendatud) truupide läbimõõtsid, võttes arvesse uusi nõudeid teede projekteerimismõõtmes, sh järgides standardi EVS-848-2021 nõudeid.

Kokkuvõtte mõju hindamisest ja meetmed KMH-st (käesolevas ptk-s käsitletu osas) – eelprojekti KMH aruandes järelitati, et ebasoodsaid mõjusid seoses kavandatava tegevuse elluviimisega pole ette näha.

1.3.4. Kaitstavad loodusobjektid ning kaitsealused liigid (sh Natura 2000 võrgustiku alad)

Eelprojekti KMH aruandes käsitleti kaitstavaid loodusobjekte ja kaitsealuseid liike puudutavat infot ptk 3.3.1 ja 5.3. KMH aruandes käsitleti Märjamaa järtade loodusala seotud teavet Natura 2000 alade hindamise osana, ptk 4 ja 5.1.

Kaitstavad loodusobjektid – eelprojekti KMH aruandest selgub, et Orgita-Haimre lõik piirneb põhja osas (u 66,2-67,2 km) Märjamaa järtade maastikukaitsealaga (KLO1000243), mis kattub Natura 2000 ala Märjamaa järtade loodusala (RAH0000335), Orgita-Haimre lõigu lõuna osas (u 67,2-68,2 km) piirneb lõik Märjamaa looduskaitsealaga (KLO1000722) (joonis 1.3). Võrreldes KMH koostamise ajaga pole 20.03.2025 seisuga toimunud muudatusi, st pole lisandunud uusi kaitsealasid, põhiprojekti staadiumis ei ole muutunud põhitrassi lahendused lõigul Orgita-Haimre, samas ilmnes vajadus muuta Nõmmeotsa riste teenindusteade lahendusi (vt käesoleva eelhinnangu ptk 2).

Joonis 1.3. Orgita-Haimre lõigu 500 m vööndis paiknevad kaitstavad loodusobjektid. Alus: EELIS (20.03.2025)

Märjamaa järtade loodusala kaitse-eesmärkide⁴ alla kuuluvad:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid: karstijärved ja -järvikud (*3180), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), sinihelmikakooslused (6410), puisniidud (*6530), vanad loodusmetsad (*9010) ja rohunditerikkad kuusikud (9050);
- II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaika kaitstakse, on harivesilik (*Triturus cristatus*) ja püst-linalehik (*Thesium ebracteatum*).

Märjamaa järtade loodusalaga seonduvat käsitletakse käesoleva eelhinnangu Natura 2000 alade hindamise peatükis (ptk 2).

Märjamaa järtade maastikukaitseala kaitse-eesmärk⁵ on kaitsta:

- karstiala (järtad), looduslikke ja poollooduslikke kooslusi, maastikuilmet, elustiku mitmekesisust ning kaitsealuseid liike;
- elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) nimetab I lisas: karstijärved ja -järvikud (3180*)³, kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210*), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*), sinihelmikakooslused (6410), puisniidud (6530*), vanad loodusmetsad (9010*) ning rohunditerikkad kuusikud (9050);
- kaitsealust liiki, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ nimetab II lisas, ja selle kasvukohta: see liik on püst-linalehik (*Thesium ebracteatum*);
- kaitsealuseid liike kõrget kannikest (*Viola elatior*), harivesilikku (*Triturus cristatus*) ja kanakulli (*Accipiter gentilis*) ning nende elupaiku.

Märjamaa järtade maastikukaitseala eesmärgid kattuvad suurel määral Märjamaa järtade loodusala kaitse-eesmärkidega (v.a maastikukaitseala eesmärkides nimetatud liikide kõrge kannikese ja kanakulli kaitse). Seetõttu mõju (sh eelprojekti KMH aruande kohaselt) maastikukaitseala eesmärkides nimetatud elupaigatüüpidele ning liikide püst-linalehik kasvukohale ja harivesilik elupaigale käsitletakse käesoleva eelhinnangu Natura hindamise peatükis (ptk 2). Siiski saab siinkohal tuua välja eelprojekti KMH aruande järelduse, mille kohaselt puudub ebasoodne mõju maastikukaitseala kaitse-eesmärkidele, kuna rakendatakse Natura 2000 ala kaitse-eesmärkide mittemõjutamiseks kohustuslikud leevendusmeetmed (detailsemalt käsitletud käesoleva eelhinnangu ptk 2). Märjamaa järtade maastikukaitseala kaitse-eesmärkides nimetatud liikide kõrge kannike ning kanakulli puhul rakenduvad samuti eelprojekti KMH aruandes sätestatud leevendusmeetmed (ehitusalasle jäävate väärtuslike taimekoosluste/kaitsealuste taimede ümberistutamine, pesitsusrahu).

Märjamaa looduskaitseala kaitse-eesmärkideks⁶ on:

- kaitsta, säilitada ja taastada väärtuslikke metsakooslusi;
- kaitsta kaitsealust liiki väike-konnakotkast (*Aquila pomarina*) ja tema elupaika.

⁴ Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korraldus nr 615-k Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekirj. Redaktsiooni jõustumise kuupäev: 17.01.2025.

⁵ Vabariigi Valitsuse 23. veebruari 2023. a määruse nr 17 "Märjamaa järtade maastikukaitseala kaitse-eeskiri" SELETUSKIRI.

⁶ Vabariigi Valitsuse 26. veebruari 2019. a määrus nr 11 "Laane- ja salumetsade kaitseks looduskaitsealade moodustamine ja kaitse-eeskiri"

KMH aruandes tuuakse välja, et kaitsealal lubatud tegevuste erisuste osas on ära nimetatud olemasoleva tee laiendamine (I klassi maanteele vastavaks), sh Haimre liiklussõlme väljaarendus, tuginedes Raplamaa maakonnaplaneeringut täpsustavale teemaplaneeringule „Põhimaantee 4 (E67) Tallinn–Pärnu–Ikla (Via Baltica) trassi asukoha täpsustamine km 44,0-92,0” (2016). KMH aruandes järel dati, et kuna eelprojektiga järgitakse 2016. a dokumendis määratud teede võrgustiku kavandamise põhimõtteid, ei ole ette näha ebasoodsat mõju vastava looduskaitseala kaitse-eesmärkide täitmisele. Looduskaitsealal tuleb võtta kasutusele leevendusmeetmed (ehitusalasle jäävate väärtuslike taimekoosluste/kaitsealuste taimede ümberistutamine, pesitsusrahu).

Kaitsealused taime- ja loomaliigid – Orgita-Haimre lõigu 500 m vööndisse jäävad eelprojekti KMH aruande järgi järgmised kaitsealused taime- ja loomaliigid:

- II kaitsekategooria looma- ja taimeliigid:
  - harivesilik (*Triturus cristatus*, KLO9118063) – piirneb eelprojektiga kavandatud põhitrassiga⁷;
  - kanakull (*Accipiter gentilis*, KLO9114617) – piirneb eelprojektiga kavandatud põhitrassiga;
  - laanerähn (*Picoides tridactylus*, KLO9124046) – registreeritud u 460 m kaugusel eelprojektiga kavandatud põhitrassist;
  - püst-linalehik (*Thesium ebracteatum*, KLO9336096, KLO9300495, KLO9336097, KLO9300496) – lähimad leiualad piirnevad eelprojektiga kavandatud põhitrassiga või jäid ka selle alasse;
  - kõrge kannike (*Viola elatior*, KLO9336413, KLO9336406, KLO9336411, KLO9336410, KLO9336407, KLO9336409, KLO9336408, KLO9336412) – registreeritud u 140-460 m kaugusel eelprojektiga kavandatud põhitrassist;
- III kaitsekategooria looma- ja taimeliigid:
  - rabakonn (*Rana arvalis*, KLO9118018) – piirneb eelprojektiga kavandatud põhitrassiga;
  - laanepüü (*Tetrastes bonasia*, KLO9124049) – registreeritud u 190 m kaugusel eelprojektiga kavandatud põhitrassist;
  - väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*, KLO9114618) – registreeritud u 220 m kaugusel eelprojektiga kavandatud põhitrassist;
  - harilik käoraamat (*Gymnadenia conopsea*, KLO9341579, KLO9306226, KLO9306275) – registreeritud u 15-120 m kaugusel eelprojektiga kavandatud põhitrassist;
  - suur käopõll (*Listera ovata*, KLO9306455) – registreeritud u 110 m kaugusel eelprojektiga kavandatud põhitrassist.

Võrreldes KMH koostamise ajaga pole põhiprojekti käigus põhitrassi lahendust, sh asukohta, olulisel määral muudetud. Kuid 20.03.2025 seisuga on EELIS andmete järgi toimunud järgmised muudatused:

- EELIS registrisse on muutunud/lisandunud⁸ (tuginedes mh Rewild OÜ 2021 tööle „Päädeva-Konuvere loodusinventuur“, KMH lisa 4) Orgita-Haimre 500 m vööndisse järgmised kaitsealuste liikide leiualad:

⁷ Põhitrassina on käsitletud sõiduradade piire (projekti dokumentatsioonis TL_proj_aarejoon).

⁸ Rewild OÜ töö tulemusel identifitseeritud kaitsealuste taimede leiualadega arvestati juba eelprojekti KMH koostamisel.

- **väike-kärbsenäpi** leiuala KLO9114618 pindala suurenes ning nihkus põhitrassile lähemale (jääb 145 m kaugusele) ning piirneb nüüd kõrvalmaantee nr 20171 (Märjamaa-Valgu tee); lisandusid järgmised liig väike-kärbsenäpp leiualad: KLO9129858, KLO9129863, KLO9129859, KLO9129860, sh lähimad leiualad piirnevad põhitrassiga. KLO9129858 puhul jääb kavandatav juurdepääsutee Kase ja Uue-Kase kinnisasjale (K3.2) liigi leiualale;
- lisandusid järgmised III kaitsekategooria liigi **musträhn (*Dryocopus martius*)** leiualad: KLO9129853, KLO9129856. KLO9129853 leiuala läbib kavandatav K4.1 juurdepääsutee 5041985 Järta majatee, leiuala jääb osaliselt Märjamaa järtade maastikukaitsealast välja (käsitletud täpsemalt käesoleva eelhinnangu ptk 3.9);
- **püst-linalehiku** leiualade KLO9300495 ja KLO9336096 pindalad vähenesid, sh leiuala KLO9300495 nihkus põhitrassile lähemale (projektiga kavandatud trassile, rakenduvad juba eelprojekti põhised meetmed); leiuala KLO9336097 suurenes, nihkudes põhitrassile lähemale (registreering jääb u 10 m kaugusele kavandatud põhitrassist);
- lisandusid järgmised liigi **harilik käöraamat** leiualad: KLO9345607, KLO9345603, KLO9345606, KLO9345608, KLO9345611, KLO9345602 – lähimad registreeringud jäävad osaliselt kavandatava põhitrassi piiridesse (lisaks juba eelprojekti koostamisel teada olnud kattuvustele, sh trassi aluses osas, millele rakenduvad juba eelprojekti põhised meetmed);
- lisandus liigi **suur käopõll** leiuala KLO9345612 u 8 m kaugusele põhitrassist;
- lisandusid liigi **kahkjaspunane sõrmkäpp (*Dactylorhiza incarnata*)** leiualad KLO9345614 ja KLO9345597 – lähimad registreeringud jäävad osaliselt kavandatava põhitrassi piiridesse;
- lisandus liigi **soo-neiuvaip** leiuala KLO9345601, registreering jääb osaliselt kavandatava põhitrassi piiridesse.
- EELIS registris on sõltumata Rewild OÜ töö tulemustest toimunud järgmised muudatused Orgita-Haimre 500 m vööndis:
  - **kanakulli** leiuala KLO9114617 pindala vähenes, sh arvati välja lagedad alad, minimaalne kaugus põhitrassist ei muutunud;
  - **kõrge kannikese** leiukoht KLO9336406 kaotati, st ühendati leiukohaga KLO9336411, moodustades suurema leiuala (KLO9336411), nihkudes põhitrassile u 10 m võrra lähemale (jäädes siiski 240 m kaugusele põhitrassist);
  - lisandus **püst-linalehiku** leiuala KLO9343091, registreering jääb u 350 m kaugusele põhitrassist;
  - lisandus II kaitsekategooria liigi **psikannike (*Viola pumila*, KLO9343489)** leiuala – registreeritud u 180 m kaugusel eelprojektiga kavandatud põhitrassist;
  - lisandus II kaitsekategooria liigi **punane tolmpea (*Cephalanthera rubra*, KLO9350852)** leiuala – piirneb eelprojektiga kavandatud põhitrassiga (kavandatava põhitrassi mulde nõlv ulatub leiualale);

Kõik eelpool nimetatud muudatused, sh lisandunud liikide leiualad, on kajastatud põhiprojektis (piirangute andmed seisuga 21.08.2024, võrreldes seisuga 21.03.2025 pole toimunud muudatusi), st projekteerija on arvestanud põhiprojekti lahenduste kavandamisel viimaste ajakohaste andmetega.

Võrreldes eelprojekti KMH aruandega lisandunud (Orgita-Haimre 500 m vööndisse) liikide kõrge kannike, püst-linalehiku ning psikannike leiualade puhul ei ole ette näha võimalikku

negatiivset mõju, võttes arvesse leiualade kaugust põhitrassist. Lisandunud liigi punane tolmepea leiuala piirneb eelprojektiga kavandatud põhitrassiga, mistõttu jääb selle liigi leiuala osaliselt ehitusalasse (käsitletud täpsemalt käesoleva eelhinnangu ptk 3.9).

Kokkuvõtte mõju hindamisest ja meetmed KMH-st (käesolevas ptk-s käsitletu osas, tingimused, mis rakenduvad vastaval lõigul) – eelprojekti KMH aruandes järeldati, et suures osas olulisi ja pikaajalisi ebasoodsaid mõjusid seoses kavandatava tegevuse ellu viimisega pole ette näha, st kui rakendatakse allpool väljatoodud leevendusmeetmeid ebasoodsate mõjude minimeerimiseks/ärahooldamiseks. Keskkonnaamet edastas Päädeva-Haimre lõigu 3. etapi ehitusprojekti kohta arvamuse/kooskõlastuskirja nr 6-2/25/2804-2 (10.03.2025), milles esitatud tingimused etapp III kohta on asjakohased ka etapp II puhul. Seetõttu lisatakse Keskkonnaameti poolt tulnud tingimused leevendustingimustesse:

- Hävivad taimekooslused (väärtusklass I, vt KMH aruande lisa A4) tee ehitusalalt teiseldata. Hoolikalt kooritud taimekamarat kasutada uute teeäärte haljastamisel või lähedaloleva inimtegevuse tõttu tugevalt kahjustada saanud alade (nt ammenduvate paekarjäärde) korrastamisel. Teeääre haljastamiseks kasutatavat kamarat ladustada ühes kihis ning mitte üle aasta. Teisaldamiseks tellida eraldi projekt (metoodika nt vt „Paevälja alvarikoosluse esinduslikkuse ja ümberasustamisvõimaluste uuring”, OÜ Nordic Botanical 2019).
  - **Tingimus Keskkonnaameti kooskõlastuskirjast** nr 6-2/25/2804-2 (10.03.2025): “Ümberasustamist vajavate isendite otsimisse ja märgistamisse ning nende asustamiseks sobivate alade määramisse on vaja kaasata botaanik või ümberasustamises suurt kogemust omav töövõtja, kes neid liike tunneb.”
- Kaitsealuste taimede ümberasustamist kaaluda, kui väärtuslike (väärtusklassi I klassifitseeritud (Rewild OÜ 2021. a) **või III kaitsekategooria leiupaigas**⁹, sh EELIS alusel) taimekoosluste tervikuna teisaldamine on ebaotstarbekas (eelkõige majanduslikel põhjustel). Taimede ümberasustamine on võimalik ja õigeid võtteid kasutades ka tulemuslik. Oluline on leida sobiv ümberasustusala eelkõige tegevuskoha piirkonnas, mis parimal juhul on eelnevalt taimestikuta (ammenduv paekarjäär vms) või vajab korrastamist (jäätmata). Ümberasustamistöödeks tellida Keskkonnaametiga koostöös ekspertarvamus ja koostada eraldi projekt.
  - **Tingimus Keskkonnaameti kooskõlastuskirjast** nr 6-2/25/2804-2 (10.03.2025): “Ümberasustamist vajavate isendite otsimisse ja märgistamisse ning nende asustamiseks sobivate alade määramisse on vaja kaasata botaanik või ümberasustamises suurt kogemust omav töövõtja, kes neid liike tunneb.”
- Ehituse käigus rajatavate uute haljasaladele rajamisel kasutada looduslike niidutaimede seemneid. Sobilike kogumisalade (heas ökoloogilises seisus niitude) olemasolul lähikonnas eelistada kohalike seemnete kasutamist. Selliste alade puudumisel kasutada mujalt Eestist kogutud sarnaste niitude seemneid või liigikaupa koostatud looduslike niidutaimede seemneseid.
  - **Tingimus Keskkonnaameti kooskõlastuskirjast** nr 6-2/25/2804-2 (10.03.2025): “Kaitsealaga piirnevate alade puhul tuleb kasutada ikkagi kohalike taimede seemneid (seemnete kogumise praktika on Eestis olemas,

⁹ Keskkonnaameti kirjaga (kiri 08.10.2025 nr 6-2/24/20691): „Seega tuleb ehitusaladelt ümberasustamise meetet, mis oli esitatud Rewild OÜ 2021. a töös vaid I väärtusklassi aladele, laiendada ka III kaitsekategooria taimeliikide leiukohtadele, juhul kui need ei paikne Rewild OÜ 2021. a töö määratud I väärtusklassi tsoonides.“ esitatud põhimõtte oli siiski juba KMH-s käsitletud, kuid eelprojekti KMH ptk 5.3 eraldiseisvas meetmes rõhutati vaid III kaitsekategooriat, siiski kattis I väärtusklassi definitsioon kõiki I – III kaitsekategooria liikide tuvastamise järgselt tegutsemise põhimõtteid.

näiteks OÜ Nordic Botanical). Sarnaselt eelmises punktis öeldule jätta teetammi küljed looduslikult taimestuma naabruses kasvavate liikide poolt.”

- Ehitusjärgselt säilinud, taastatud või rajatud niidualade hooldusel kasutada uuringu „Riigiteede niidetavate pindade ja hekkide korrashoid” (OÜ Nordic Botanical 2020) soovitusi.
- Ehituse käigus raiutavad ning edaspidi hooldatavale teemaale jäävad praegused metsaalad raiuda külmal ajal ja võimalikult väheste pinnasekahjustusega. Raiejärgselt kannud maapinnaga tasaseks freesida ja teeääri edaspidi hooldada niiduna (koos heinakoristusega).
- **Märjamaa kaitsealadel** – Metsaraie ja raadamine lubatav lindude peamise pesitsusaja välisel ajal augustist kuni jaanuarini (st raie on keelatud 1. veebruarist kuni 31. juulini) ning keelatud on pesade hävitamine (ajal, kui pesa on kasutuses (tööde teostamise kaasata ornitoloog pesade aktiivse kasutuse fikseerimiseks)), nt metsaraie käigus, kõigi lindude puhul.

1.3.5. Rohevõrgustik, mets, vääriselupaigad

Eelprojekti KMH aruandes käsitleti rohevõrgustiku ja vääriselupaikasid puudutavat infot ptk 3.3.2, 5.4.

Rohevõrgustik – Orgita-Haimre lõiguga ristuvad mitmed rohevõrgustiku alad, eelkõige lõigu kesk- ning lõpposas. Orgita-Haimre lõigule on kavandatud juba eelprojekti KMH aruande ajal mitmeid ulukite läbipääsusi, sh Orgita lõigule on kavandatud Orgita ulukiläbipääs km 65,58, Susla ulukiläbipääs km 66,07 ja Nõmmeotsa ulukiläbipääs km 66,97. Eelprojekti KMH aruandes järeldatakse, et kuna parandatakse nähtavust rohevõrgustiku koridoride lõikumisel maanteega ning kavandatakse abinõud loomade liikumisvõimaluste säilitamiseks (tunnelid, sillad jms), siis projekti ei kavanda senistele transpordikoridoridele täiendavate konfliktkohtade teket ehk rohevõrgustikku täiendavalt ei killustata.

Võrreldes KMH koostamise ajaga pole 20.03.2025 seisuga toimunud muudatusi, st pole muutunud rohevõrgustiku alade paiknemine ning ulukipääsudega toimunud muutused on ptk 1.1 alusel põhiprojektis üle konsulteeritud varasema ulukiuuringu koostajaga. Seega kohalduvad juba eelprojekti raames määratletud uluki ja kahepaiksete läbipääsude tingimused (käsitletud KMH aruandes üldistatult ning selle lisades täpsemalt), vastavalt eelprojekti koostamise raames määratule.

Mets ja vääriselupaigad – eelprojekti KMH aruandest selgub, et Orgita-Haimre lõigu 500 m vööndisse ei jää ühtegi vääriselupaika. Võrreldes KMH koostamise ajaga pole 20.03.2025 seisuga toimunud muudatusi (EELIS andmetes).

Metsaregistri (14.03.2025) andmetel on lähimate (500 m vööndis) metsaeraldiste domineerivaks puuliigiks mänd, seejärel kuusk, kask. Vähesel määral esineb haaba, halli leppa ning tamme. Metsa peamiseks kasvukohatüüpideks on kastikuloo ja sinilille. Enim esineb küpset ja keskealist metsa, mille keskmine vanus on u 78-113 aastat. Metsaga seonduvat on käsitletud ka käesoleva eelhinnangu ptk 1.3.4 ja 1.3.7.

Kokkuvõtte mõju hindamisest ja meetmed KMH-st (käesolevas ptk-s käsitletu osas) – eelprojekti KMH aruandes järeldati, et olulisi ja pikaajalisi ebasoodsaid mõjusid seoses kavandatava tegevuse ellu viimisega pole ette näha. Aruandes tuuakse välja ehitusaegseid meetmeid, mis suurendaks soodsate mõjude eeldusi seoses loomapääsudega. Keskkonnaamet edastas Päädeva-Haimre lõigu 3. etapi ehitusprojekti kohta arvamuse/kooskõlastuskirja nr 6-2/25/2804-2 (10.03.2025), milles esitatud tingimused etapp III kohta on asjakohased ka etapp

II puhul. Seetõttu lisatakse Keskkonnaameti poolt tulnud tingimused leevendustingimustesse (eelprojekti KMH aruande tingimused olid määratud, suurendamaks positiivsete mõjude avaldumise eelduseid):

- Loomatunnelite avadele (eelkõige betoonlagede otsad, mis moodustavad visuaalselt horisontaalse joonelemendi) kujundada püsttriibud või ebakorrapäraseid laigud, imiteerimaks puutüvede või puulehtede efekti.
- Rakendada elustiku läbipääsutunnelite lagede ja suudmete looduslikumaks muutmist (katmine looduslike kivide, püstise laudis- või ümarpalkkilpidega või taimestikuga).
  - **Tingimus Keskkonnaameti kooskõlastuskirjast nr 6-2/25/2804-2 (10.03.2025)** – tuleb vältida võõrliikide (sh mägimändide) kasutamist, ulukipääsude puhul peab säilitama võimalikult palju olemasolevat puistut ka läbipääsu otstes.
- Elustiku läbipääsutunnelite ja läbipääsude sisemusse tekitada maantee muldkeha rajamisel ette jäänud ja likvideeritud puude väljajuuritud kändudest ning suurematest puukstest ebakorrapäraseid peitumisvallid- või kuhilad.

1.3.6. Inimeste heaolu ja tervis (müra ja vibratsioon, õhukvaliteet, maakasutuse muutused ja liikumisvõimalused, tehnovõrgud)

Eelprojekti KMH aruandes käsitleti müra ja vibratsiooni, õhukvaliteeti, maakasutuse muutusi ja liikumisvõimalusi ning tehnovõrkusid puudutavat infot ptk 3.5 ja 5.6.

Müra – eelprojekti KMH raames viidi läbi müra modelleerimine (KMH lisa A6), milles järeldati, et perspektiivne (2047. a) liikluskoormus toob kaasa mürataseme tõusu võrreldes praegusega, st suurimad piirvaartuste (päevasel ajal 65 dB, öisel ajal 60 dB) ületamised esinevad perspektiivses (2047) olukorras, kui päevasel ajal ületatakse piirväärtust kuni 6 dB ja öisel ajal kuni 3 dB. Ehitusjärgses (2027) olukorras on suurimad piirväärtuste ületamised võrreldes aastaga 2047 päevasel ajal mõnevõrra väiksemad, olles päevasel ajal kuni 5 dB (öisel ajal kuni 3 dB) üle lubatud piirväärtuse.

Võrreldes KMH koostamise ajaga koostati 2024. a ERC Konsultatsiooni OÜ poolt uus liiklusuuring, mille kohaselt põhitrassil, sh Orgita-Haimre lõigul, AKÖL 2047. a väheneb (põhitrass EP 11300-12500 vs PP 11100) võrreldes eelprojektiga 200-1400 sõidukit/ööpäevas võrra. Arvestades üldist suurt liiklussagedust on muutused üsna marginaalsed, isegi mürataseme vähenemise (põhitrassi) potentsiaali võtmes. Põhiprojektis teetasapinna minimaalsed muutused ei mõjuta samuti müra, kuna müratõkked on kavandatud tee tasapinnast ehk müratõkete kõrgus nihkub koos teetasapinna nihkumisega.

Vibratsioon – eelprojekti KMH raames projekteeritava maanteelõiguga parandatakse liikluse sujuvust ning uuendatakse (või rajatakse täielikult uus) tee konstruktsiooni, sh teekate, mis võib aidata kaasa maantee kasutusega kaasneva vibratsiooni leviku vähenemisele. Arvestades eelnevaid asjaolusid ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid maanteele lähimate majapidamiste elanikele seoses maantee kasutamise aegse võimaliku vibratsiooniga.

Õhukvaliteet – õhukvaliteedi muutuste kaardistamiseks koostati õhusaaste hajuvusuuring (KMH aruande lisa A5). Modelleerimise ja KMH tulemused näitasid, et olulise negatiivse mõju eelduseid õhusaastest ei tulene.

Maakasutuse muutused ja liikumisvõimalused – eelprojekti KMH aruandes toodi välja järgmised võimalikud järeldused (sh positiivsetes aspektides):

- Projekti eesmärgiks on tõsta liiklusohutust ja parendada ühendust suuremate keskuste vahel, sh pole näha ette negatiivset mõju päästevõimekusele, kuna tagatakse ehituse ajal operatiivsoidukitele liiklemise võimalikkus ja lahenduse valmimisel on võimalik taristut kasutada senise reageerimiskiirusega võrreldes kiiremalt.
- Uue teekoridori rajamisega või seniste laiendamisega kaasneb teatav barjääriefekt inimeste liikumisele. Samas tagatakse jätkuvalt kõik olulisemad ühendused, juurdepääsud kõikidele kinnistutele läbi mahasõitude, kogujateede ja sõlmede ning piirkonna elanike liikumine muudetakse ohutumaks (sh eritasandilised liiklussõlmed). Parendatakse kergliiklusteede võimalusi.
- Teede ehitamiseks vajalike maade võõrandamise ebasoodne (lokaalne ja lühiajaline) mõju on leevendatav õiglase hüvitise tasumisega. Printsip on kooskõlas keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 10 (ülekaaluka huviga tegevus).
- Teekoridor piirneb Rapla maakonnaplaneeringu järgi väärtusliku põllumajandusmaaga, kuid maakasutuse muutus ei too kaasa olulist ebasoodsat mõju põllumassiividele.

Tehnovõrgud – eelprojekti KMH aruandes tuuakse välja, et projektlahendus ristub mitmete eriliiki tehnovõrkudega ja nende kaitsevõõnditega. Eelprojekti raames toimus tehnovõrguhaldajatelt tehniliste tingimuste hankimine ning nendes seatud põhimõtete arvestamine. Põhiprojekti faasis ajakohastati vajadusel tehnovõrkudega seonduvat teavet, mida ka projekti koostamisel arvestati.

Kokkuvõtte mõju hindamisest ja meetmed KMH-st (käesolevas ptk-s käsitletu osas) – eelprojekti KMH aruandes järeldati, et olulisi ebasoodsaid mõjusid seoses kavandatava tegevuse ellu viimisega (sh müra uuringus sätestatud müraseinte rajamisel) pole ette näha, kuivõrd rakendatakse leevendusmeetmeid. KMH aruandest kokkuvõtte **müra** mõjule ning leevendusmeetmed:

- KMH aruandest järeldati, et nii ehitusjärgses kui ka perspektiivses olukorras ületatakse piirväärtusi, mistõttu kavandati müratõkked kohtadesse, mis vajasid leevendamist. Mürakaitsemeetmete kavandamisel võeti aluseks nõ halvim olukord ehk suurima müratasemega modelleeritud olukord (antud juhul 2047. a päevane aeg), mille puhul tuli tagada piirväärtuste kohane müratase töö käigus fikseeritud majapidamiste juures.
- Lisaks seati tingimus ehitusaegse müra leevendamiseks: Mürarikaste ehitustööde tegemist vältida õhtusel ja öisel ajal (19.00 – 7.00) vähemalt lähemal kui 300 m elamutest. Juhul kui ehitustööde korraldamine on siiski vastaval ajaperioodil ja piirkonnas vältimatult vajalik, siis kavandada töökorraldust nii, et mürarikkad tööd ei jääks perioodi 23.00 – 7.00. Eelnev suunis tuleneb ka keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 10, mille alusel tuleb keskkonnaohtu või olulist keskkonnahäiringut taluda, kui tegevus on vajalik ülekaaluka huvi tõttu, puudub mõistlik alternatiiv ja keskkonnaohtu või olulise keskkonnahäiringu vähendamiseks on võetud tarvitusele vajalikud meetmed.

KMH aruandest kokkuvõtte **vibratsiooni** mõjule ning leevendusmeetmed:

- Ehitusaegse (kasutusel töökorras ja nõuetele vastavad ehitusmasinad) vibratsiooniga seotud võimalike riskide maandamiseks ja hilisemate vaidluste vältimiseks enne

ehitustööde algust fikseerida vahetult ehitusalade lähialal (kuni 25 m) paiknevate kinnistute hoonete ja olulisemate rajatiste (nt salvkaevud) tehniline seisukord.

1.3.7. Ressursside säästlik kasutamine (sh jäätmete) ning kliimategurid

Eelprojekti KMH aruandes käsitleti ressursside säästlikku kasutamist (sh jäätmeteket) ja kliimategureid puudutavat infot ptk 5.7.

Ressursside säästlik kasutamine (sh jäätmete) – eelprojekti KMH aruandes viidatakse omakorda KMH programmile, kus tuuakse välja järgmine eeldus: materjalide kasutamisel lähtutakse optimaalsest kulust ning ülemäärast ressursside kulutamist ette ei ole näha. Jäätmetest tekivad tegevuse käigus peamiselt ehitusjäätmed, mille nõuetekohasel käitlemisel ei ole olulist mõju ette näha. Võrreldes KMH koostamise ajaga pole 20.03.2025 seisuga toimunud muudatusi teadaoleva info kohta.

Kliimategurid – eelprojekti KMH aruandes tuuakse välja, et üheks tähtsaimaks kasvuhoonegaaside allikaks teeprojektide juures on maakasutuse muutusest (raadamine) tulenev CO₂ heide. Eelprojekti järgselt oli kavas raadata kokku (Päädeva-Konuvere lõigul) u 29,1 ha ala.

Lisaks KMH aruandes väljatoodule, koostas Skepast&Puhkim OÜ kliimakindluse analüüsi Päädeva-Konuvere lõigule, milles analüüsiti nii sõidukite transpordiheitmeid kui ka kliimamuutustega kohanemise aspekte. Töös leiti, et sõidukite transpordiheitmed projekti realiseerumise stsenaariumi järgi on aastal 2030 18 570 t CO₂ ekv, mis ei ületa Euroopa Komisjoni teatises 2021/C 373/01 sätestatud 20 000 t CO₂ piirmäära. Samuti järeldati, et kavandatava taristuobjekti kliima suhtes haavatavus praeguse ja tulevase kliima puhul on väike, st kliimamuutustega kohanemise seisukohast on antud projektidega tagatud kliimakindlus.

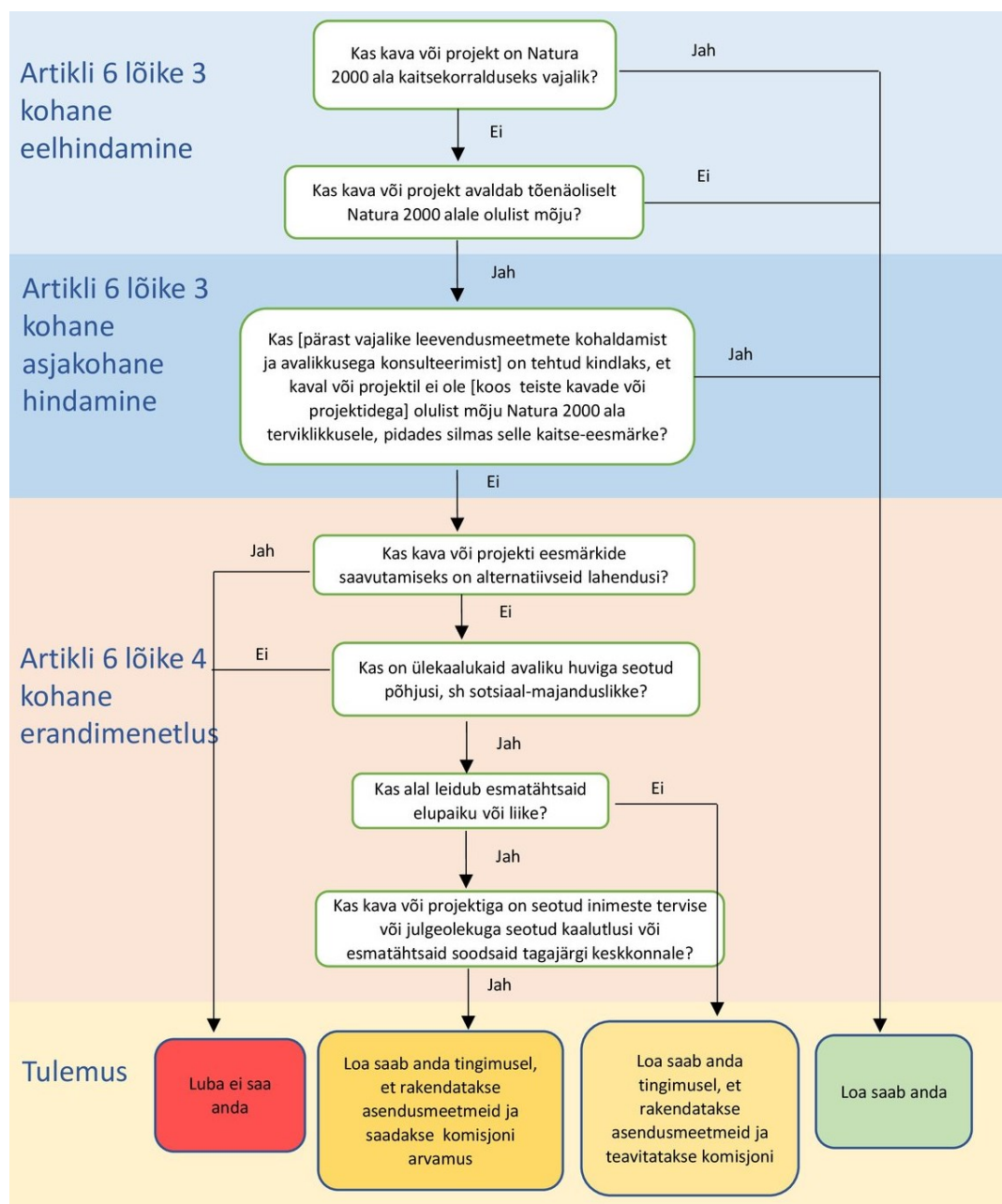
Lisaks koostas Alkranel OÜ (2025) Päädeva-Haimre (sh Orgita-Haimre) lõigule katendi CO₂ analüüsi, milles arvutati eri katendi variantide ehitus- ning remonditegevusest tuleneva CO₂ jalajälg. Tulemusi saab projekteerija ja Transpordiamet kasutada katendi alternatiivi valimisel.

Kokkuvõtte mõju hindamisest ja meetmed KMH-st (käesolevas ptk-s käsitletu osas) – KMH aruandes järeldati, et võimalikud ebasoodsad ja vähesed mõjud võivad avalduda ehituse ajal, kuid mida on võimalik leevendada kasutades alljärgnevat meetmeid:

- Ressursid – tee ehitusel (väljakaevatav) pinnas (ülejääv) võimalusel realiseerida tekkekoha läheduses, nt täitmisel, haljastustöödel jms (pinnasvallide rajamine (maaomaniku ja Transpordiameti / tee ehitaja vahelisel kokkuleppel)). Kui tekkivat pinnast ei ole võimalik vastava projekti ehitamisel ära kasutada, siis kaaluda selle kasutamist ajutiste ja kohalike teede rajamisel või teistes, eelkõige tee-ehituse projektides.
- Kliimategurid (meede suunav, ei rakendu vaid käesoleva projekti tõttu) – Transpordiameti haldusalas välja töötada raadatavate metsaalade asendusalade loomise või kompenseerimise meetodid, koostöös riigi teiste ametkondadega ja võimalusel ka eraalgatusel põhinevate projektide teostajatega (vt näiteid KMH aruande ptk 5.7). Meetodid võiksid olla tulevikuks osaks nt riigiteede teehoiukavast või siis seda eraldi ehk täiendavalt toetada.

2. Natura 2000 alade eelhindamine

Käesolev peatükk on jaotatud erinevateks alamosadeks lihtsustamaks info käsitlemist. Natura 2000 alade analüüsil on lähtutud muuhulgas juhenddokumentidest „Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis“ (Kutsar jt 2019) ning „Natura 2000 aladega seotud kavade ja projektide hindamine. Metoodilised suunised elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigete 3 ja 4 sätete kohta“ (Euroopa Komisjon 2021). Samuti on järgitud „Riigitee 4 Tallinn-Pärnu-Ikla (E67) km 62,2-78,8 Päädeva-Konuvere teelõigu eelprojekti keskkonnamõju hindamine“ (2023), „Märjamaa järtade loodusala kaitsekorralduskava 2021–2030“ (Keskkonnaamet (2021)) ning muid asjakohaseid materjale. Natura hindamise protsessi põhimõtteline skeem on toodud joonisel 2.1. Käesolevas dokumendis keskendutakse eelhindamise tasandile.

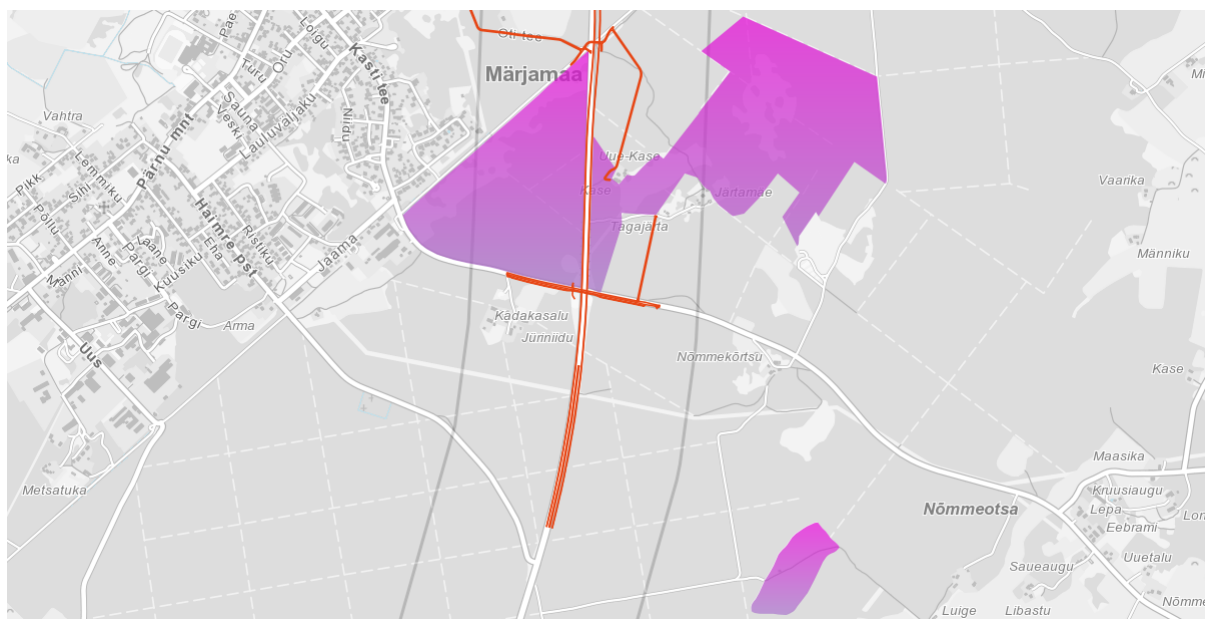

Joonis 2.1 Natura 2000 ala mõjude kaalumise skeem (Euroopa Komisjon 2021).

2.1. Informatsioon kavandatava tegevuse kohta ja Natura 2000 alad, mida võidakse mõjutada

Käesoleva KMH eelhinnangu objektiks on riigitee nr 4 Tallinn-Pärnu-Ikla (E67) km 64,8-68,2 Orgita-Haimre teelõigu 2+2 rekonstrueerimise põhiprojekt (eelnevalt on teostatud eelprojekt, koos KMH protsessiga). Kavandatavast tegevusest annab täpsema ülevaate ptk 1, siinkohal saab esile tuua, et projekt ei ole seotud Natura 2000 alade kaitse eesmärkidega.

Orgita-Haimre lõigu asupaik seondub Natura 2000 võrgustikku kuuluva **Märjamaa järtade loodusala** (RAH0000335, pindala kokku¹⁰ 119,48 ha; Keskkonnaportaali, 2025), joonis 2.2. Märjamaa järtade loodusala ja sellega seotud Märjamaa järtade maastikukaitseala (Märjamaa järtade loodusala kaitset tagav siseriiklik kaitseala) puudutav info kajastati eelprojekti KMH aruande ptk 3.3.1, 4, 5.1 ja 5.3 (kokkuvõtvalt esitatud ka käesoleva dokumendi ptk 1.3.4).

Joonis 2.2. Natura 2000 ala Märjamaa järtade loodusala (märgitud lillade aladena) ja Orgita-Haimre põhiprojekt (märgitud punaste joontena). Alus: Selektor Projekt OÜ (PP: 2025), EELIS (20.03.2025), Maa- ja Ruumiamet, 2025.

Märjamaa järtade loodusala kaitse-eesmärkide¹¹ alla kuuluvad:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid: karstijärved ja -järvikud (*3180), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), sinihelmikakooslused (6410), puisniidud (*6530), vanad loodusmetsad (*9010) ja rohunditerikkad kuusikud (9050);
- II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaika kaitstakse, on harivesilik (*Triturus cristatus*) ja püst-linalehik (*Thesium ebracteatum*).

¹⁰ Pindala summa võtab arvesse juba Päädeva-Haimre eelprojekti KMH-s sätestatud hüvitusmeedet ehk 0,15 ha vanade loodusmetsade raadamise kompenseerimiseks mõeldud 5,7 ha vanade loodusmetsade alade liitumist Märjamaa järtade loodusalaga.

¹¹ Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korraldus nr 615-k Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri. Redaktsiooni jõustumise kuupäev: 17.01.2025.

Eelprojekti KMH aruandes tuuakse välja, projektala mõjueeldustega alasse (kuni 500 m) jäävad järgmised Märjamaa järtade loodusala kaitse-eesmärkideks olevad elupaigatüübid/liigi isendid (* tähistab Euroopa tasandil esmatähtsust):

- sinihelmikakooslused (6410);
- karstijärved ja -järvikud (3180*) – seondub mh (alates 17.01.2025) kaitse-eesmärkides nimetatud harivesiliku (*Triturus cristatus*) elupaigaga;
- vanad loodusmetsad (9010*);
- kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210);
- püst-linalehik (*Thesium ebracteatum*).

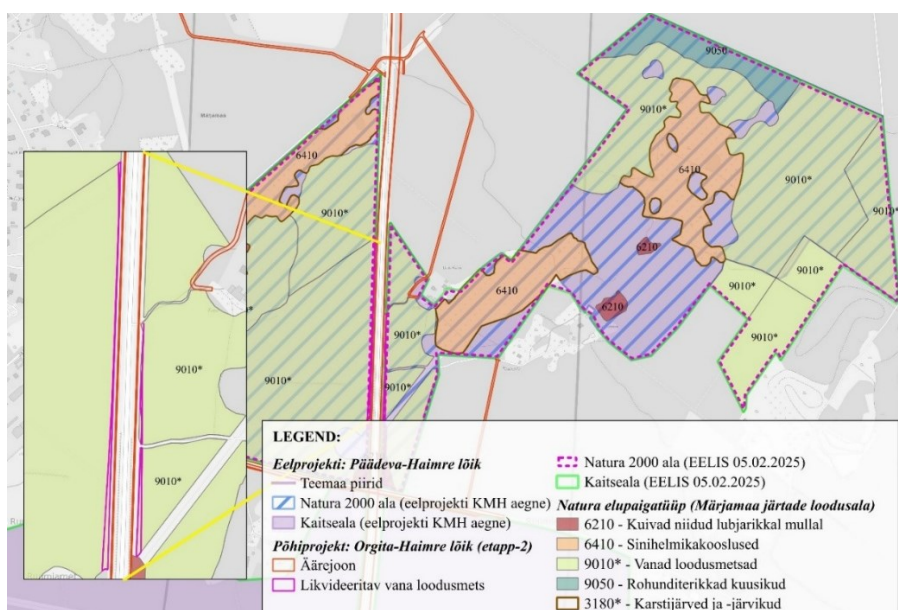
KMH aruandes järel dati, et projekti elluviimisel puudub ebasoodne mõju Märjamaa järtade loodusala terviklikkusele, kui rakendatakse järgmisi leevendavaid meetmeid (KMH ptk 4.5.3) (seonduvad elupaigatüüpidega 6410, 3180*, 6210 ja liigiga püst-linalehik (seondub elupaigaga 6210):

- Märjamaa järtade loodusala, elupaigatüüpide sinihelmikakooslused (6410) ning karstijärved ja -järvikud (3180*) ehitusaegne meede, elupaikade soodsa seisundi tagamiseks (tallamisohu vältimine).
  - Meede: Enne ehitamist tähistatakse Märjamaa järtade loodusala piir, sh maantee ääres olevad kaitse-eesmärkides olevad elupaigatüübid (6410 ja 3180*, kattuvad omavahel). Välditakse ehitusmasinate liikumist Natura alal. Taimestiku ja pinnase eemaldamisel, kaevetöödel jms tegevuste käigus tekkivad ehitusjäätmeladestatakse väljaspool kaitstavat ala.
- Märjamaa järtade loodusala, elupaigatüübi kuivad niidud lubjarikkal mullal (olulised orhideede kasvualad – 6210) ja liigi püst-linalehik ehitusaegsed ja hooldusmeetmed, elupaiga soodsa seisundi tagamiseks (ohustatuse vältimine).
  - Meede nr 1: Ehitusala sisse jääva elupaigatüübi 6210 ja püst-linalehiku liigi alal olev pinnas ja sellega seonduvad taimekooslused teiseldatakse ehitusalalt (hoolikalt koorides), võimaldamaks selle kasutamist uute teeäärte haljastamisel. Kamarat ladustada ühes kihis ning mitte üle aasta (vastavalt sellele tingimusele seada ka ehitusetappe). Tööde detailid (sh võimalik metoodika) sätestada eraldi projektis, koostada enne ehitamist (projekti näide vt „Paevälja alvarikoosluse esinduslikkuse ja ümberasustamisvõimaluste uuring“ (OÜ Nordic Botanical 2019)). Projekti järgse, elupaiga ja liigiga seonduva kamara paigaldamine tellida eraldi tööna, vastava valdkondliku pädevuse sätestab eelnev projekt.
  - Meede nr 2: Tähistada loodusala elupaigatüübi ja liigi piir, mis jääb välja meetmest nr 1 ja/või tarastatavast alast, millele on lisaks arvestatud 2 m liikumisruumi. Vastaval 2 m alal kasutada pinnasekaitse matid (nt <https://www.rubex.ee/tooted/pinnasekaitse-matid-ja-plaadid>), kaasates ka vastava koosluse niidueksperti (ehitustegevuse ettevalmistamisel ja läbiviimisel (mattide eemaldamisel elupaiga(tüübi) ja liigi seisundi hindamine ja tööala korrastamistingimuste seadmine)). Tähistamist ja sellega kaasnevat teostada enne ehitamist, rekonstrueeritava maantee ääres, et elupaigatüübile/liigi elupaigale ei satuks tee kehandi ehitusel kasutatavat rasketehnikat või jäätmelad ning tööde aegsel liiklemisel ei tekiks rööpaid (liigi) elupaigale.
  - Meede nr 3: Taastatud alade ja nende äärealade hooldusel kasutada uuringu „Riigiteede niidetavate pindade ja hekkide korrashoid“ (OÜ Nordic Botanical 2020) soovitusi.

Samas leiti eelprojekti KMH aruandes, et projekti elluviimisel esineb mitte leevendatav negatiivne mõju Märjamaa järtade loodusala elupaigatüübile vanad loodusemetsad (9010*) tulenevalt vajadusest raadata maantee ääres ala, kuhu tuleb teekatendi mulle ja tara (võrkaed), hõlmates sellega vastava elupaiga puhul alasid 0,15 ha ulatuses (esinduslikkus C kuni B). Seetõttu viidi läbi KMH aruandes eraldi mõju analüüs Märjamaa järtade loodusala elupaigatüübi vanad loodusemetsad (9010*) terviklikkuse ja kaitse-eesmärkide saavutamisele tuginedes loodusdirektiivi artiklis 6 lg 4 sätestatule. Hüvitus- ehk asendusmeetmeks loeti hävinevale elupaigale asendusala määramist ehk **5,7 ha ulatuses asendusala (riigimaal), mis liideti Märjamaa järtade maastikukaitseala ja Märjamaa järtade loodusalaga** (st kaitseala ja Natura 2000 alade piire laiendati, vt ka joonis 2.3) ning tsoneeriti sihtkaitsevööndisse vältimaks loodusala väärtusi kahjustavaid tegevusi. Ebasoodsa keskkonnamõju reaalne hüvitusmeede (LKS § 70¹ mõistes) loeti tõhusaks/piisavaks (Keskkonnameti 08.11.2022. a kiri nr 7-9/22/19833-2) ning seda asuti rakendama juba KMH protsessi ajal. Kokkuvõtvalt tuvastati Natura 2000 ala hindamise tulemusel, et Natura 2000 ala seisukohast (mh Natura 2000 ala terviklikkus ja kaitse-eesmärgid) võib edasist hindamist jätkata kavandatava alternatiiviga ehk tegevusega.

Võrreldes KMH koostamise ajaga on 14.03.2025 seisuga tulnud Euroopa Komisjoni arvamus (14.01.2025) dokumendi nimega „Euroopa Komisjoni arvamus 14.01.2025, mis on esitatud Eesti taotlusel vastavalt nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiivi 92/43/EMÜ (looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta) artikli 6 lõike 4 teisele lõigule projekti „Tallinna-Pärnu-Ikla riigimaantee nr 4 (E67) 62,2–78,8 km“ (Eesti) kohta.“ Euroopa Komisjoni arvamus oli kokkuvõtvalt järgnev: „**Eesti ametiasutuste esitatud teabe põhjal leiab komisjon, et üleeuroopalise transpordivõrgu (TEN-T) osaks oleva Tallinna-Pärnu-Ikla riigimaantee nr 4 (E67) 62,2–78,8 km arendamise kahjulik mõju Natura 2000 ala, s.o Märjamaa järtade maastikukaitseala (EE0020408) terviklusele, sealhulgas esmatähtsale elupaigatüübile *9010 (vanad loodusemetsad), on õigustatud ülekaalukatel avaliku huviga seotud põhjustel. Otsus sisaldas varasemalt vaid vastavas kohas siseriikliku kaitse all olnud liigi kaitsestaatus tõstmist loodusala kaitse-eesmärkide hulka. Selle tõttu esitati ka lisa tingimus, et pädevad asutused peavad kehtestama meetmed maanteega eraldatud alade taasühendamiseks. Eluslooduse kaitseks kavandatud tara peab kaitsma liiki *Triturus cristatus* maanteele sattumise eest.**

Joonis 2.3. Loodusala maantee ääres, peale asendusala liitmist. Alus: EELIS (20.03.2025).

Natura 2000 aladega seotud kavade ja projektide hindamise (Euroopa Komisjon, 2021) juhisest nähtub, et hinnangud tuleb üle vaadata, kui kava või projekti selle edasise ettevalmistamise käigus (enne tegevuse realiseerimist) muudetakse või täiendatakse. Nt senisega võrreldes suureneb projektiga hõlmata ala Natura 2000 ala väärtuste ja eesmärkide mõjutamise eelduste kontekstis. Võrreldes eelprojektiga ei ole põhiprojekti lahendused muutunud mõjueeldustega alasse jäävate Natura 2000 elupaigatüüpide sinihelmikakooslused (6410) ning karstijärved- ja järvikud (3180*) puhul, st saab lähtuda KMH aruande järeltulest, et mõju elupaigatüüpidele puudub kui rakendatakse leevendusmeetmeid.

Elupaigatüübi vanad loodushaldused (9010*) ja kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210; seostub ka püst-linalehikuga) puhul rakenduvad samuti juba eelprojekti KMH aruandes sätestatud hüvitus- ja leevendusmeetmed, kuid põhiprojektis Nõmmeotsa riste piirkonnas kavandatavate teenindusteede lahenduste muudatuste tõttu kontrollitakse mõjude puudumise eeldused üle. Lisaks on võrreldes eelprojekti KMH aruande koostamise perioodiga lisandunud Märjamaa järtade loodusala kaitse-eesmärkidesse harivesilik. **Võttes arvesse eelpool nimetatut on järgnevas tabelis 2.1 välja toodud vastavad elupaigatüübid (2 tk) ja liigid (2 tk).**

Tabel 2.1. Märjamaa järtade loodusala mõjueeldustega elupaikade/liikide ülevaade – kaitse-eesmärgid (lühiajaline 10 a / pikaajaline 30 a) jm.

Elupaigatüüp või liik ja taustandmed	Ohutegurid/meetmed (asjakohasemad)	Lühi- ja pikaajalised eesmärgid
Vanad loodushaldused (9010*) – KMH aruandest: „EL infosüsteemis elupaika fikseeritud 3 ha (esinduslikkus C). Kaitsekorralduskavas fikseeritud 61 ha, sellest 51 ha (esinduslikkus B), 4 ha (esinduslikkus A) ning 6 ha (esinduslikkus C). Metsaruum OÜ (2021) fikseeris, et B esinduslikkusega alast on 2,9 ha C esinduslikkusega (hooldustunnusutega ala).“ <u>EELIS (20.03.2025)</u> andmete järgi on elupaigatüüpi fikseeritud 67,0 ha, millest 3,7 (esinduslikkus A), 50,3 ha (esinduslikkus B) ning 13,1 (esinduslikkus C). EL infosüsteemis pole veel andmeid uuendatud.	Ohutegurid – KMH aruandest: „raied“. Meetmed – KMH aruandest: „administratiivsed (raiete vältimiseks)“. KMH-s määratud asendusmeede elupaigatüübile refereeritud ka käesoleva tabeli eelselt. Võrreldes KMH koostamise ajaga <u>pole 21.03.2025 seisuga toimunud muudatusi.</u>	Lühiajaline (kaitsekorraldus perioodi lõpuks) – 51 ha (esinduslikkus B), 4 ha (esinduslikkus A) ning 6 ha (esinduslikkus C).“ Pikaajaline (30 a periood) – KMH aruandest: „55 ha (esinduslikkus A) ning 6 ha (esinduslikkus B).“ Võrreldes KMH koostamise ajaga <u>pole 21.03.2025 seisuga toimunud muudatusi ega täiendusi</u> teadaoleva info kohta.
Kuivad niidud lubjarikkal mullal (olulised orhideede kasvualad - 6210) – KMH aruandest: „EL infosüsteemis elupaika fikseeritud 13 ha (esinduslikkus A). Kaitsekorralduskavas fikseeritud tekstiliselt 8,5 ha (esinduslikkuse koondhinnang B), loodusala sees elupaigatüübi pindala ca 8,5 ha (kaitsekorralduskava joonis 2 esitatud elupaiga ala).“ <u>EELIS (20.03.2025)</u> andmete järgi on elupaigatüüpi fikseeritud 6,6 ha, millest 0,5 (esinduslikkus A), 5,6 ha (esinduslikkus B) ning 0,5 (esinduslikkus C). Elupaigatüübi pindala muudatuste	Ohutegurid – KMH aruandest: „võsastumine, kulustumine ja ehitustegevus“. Meetmed – KMH aruandest: „sobilikud hooldusvõtted, järelevalve ja ehitustegevuse vältimine“. KMH-s määratud meetmeid elupaigatüübile refereeritud ka käesoleva tabeli eelselt. Võrreldes KMH koostamise ajaga <u>pole 21.03.2025 seisuga toimunud muudatusi.</u>	Lühiajaline (kaitsekorraldus perioodi lõpuks) – kaitsekorralduskava joonis 2 piiride alusel looduslal ca 8,5 ha (kava tabelis 1 märgitud 8,5 ha), esinduslikkus B. Pikaajaline (30 a periood) – KMH aruandest: „kaitsekorralduskava joonis 2 piiride alusel looduslal ca 8,5 ha (kava tabelis 1 märgitud 8,5 ha), esinduslikkus B.“

Elupaigatüüp või liik ja taustandmed	Ohutegurid/meetmed (asjakohasemad)	Lühi- ja pikaajalised eesmärgid
<p>peamiseks põhjuseks on loodusala lääneosas elupaigatüübi kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210) ümberhindamine puisniitude (6530*) elupaigatüüpideks.</p>		<p>Võrreldes KMH koostamise ajaga <u>pole 21.03.2025</u> seisuga toimunud muudatusi ega <u>täiendusi</u> teadaoleva info kohta.</p>
<p>Püst-linalehik (<i>Thesium ebracteatum</i>) – KMH aruandest: „EL infosüsteemis fikseeritud populatsiooni hea seisund. Kaitsekorralduskavas fikseeritud, et populatsiooni loendatud ca 2561 taime (sh loodusala piirist osaliselt väljapoole jäävate aladega (KLO9300495 ja KLO9336096) kokku). Seondub enam elupaigatüübiga 6210. Metsaruum OÜ (2021) kordas omakorda, et looduslal on laialehiste metsade (1 ha) elupaik, mis võib olla käsitletav ka puisniiduna (elupaigaks ka püst-linalehikule), kui ala hooldus (10 a jooksul) prioriteediks seada. Kasvukohad, mis on eelnevalt nimetatud, kuid jäävad looduslale vaid osaliselt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • KLO9300495 – 0,3 ha (1100 taime), millest loodusalas 0,23 ha ehk ca 843 taime. Looduslalt väljas ca 257 taime. • KLO9336096 – 0,3 ha (700 taime), millest loodusalas 0,15 ha ehk ca 350 taime. Looduslalt väljas ca 350 taime. <p>Eelnevalt kirjeldatud kasvupaikadest siis looduslal kokku ca 1193 taime ja sellest väljas ca 607 taime.“ Seega taimi loodusala sees ca 1954.“ Võrreldes KMH koostamise ajaga on 20.03.2025 EELIS andmetes toimunud järgmised muudatused (tuginedes Rewild OÜ tööle, sisend ka KMH-le): minimaalselt korrigeeriti leiualade KLO9300495 ja KLO9336096 asetust ning lisandus leiuala KLO9343091 (looduslal, u 350 m kaugusele põhitrassist).</p>	<p>Ohutegurid – KMH aruandest: „võsastumine, kulustumine ja ehitustegevus“.</p> <p>Meetmed – KMH aruandest: „sobilikud hooldusvõtted, järelevalve ja ehitustegevuse vältimine“. KMH-s määratud meetmeid liigile refereeritud ka käesoleva tabeli eelselt.</p> <p>Võrreldes KMH koostamise ajaga <u>pole 21.03.2025</u> seisuga toimunud muudatusi.</p>	<p>Lühiajaline (kaitsekorraldus perioodi lõpuks) - soodsas seisundis vähemalt 2500 isendiga (kaitsekorralduskava tabelist 1), kuid eesmärk ei saa hõlmata loodusala piiridest väljapoole jäävaid alasid, seega saab eesmärgiks looduslal lugeda 1900 isendit. 2500 isendiga seonduv eesmärk on reaalne juhul kui laialehiste metsade (1 ha) elupaiga hoolduse kaudu oleks see käsitletav puisniiduna (elupaigaks ka püst linaledikule).</p> <p>Pikaajaline (30 a periood) – KMH aruandest: „heas seisundis, esindatud > 2500 isendi (kaitsekorralduskava tabelist 1), kuid eesmärk ei saa hõlmata loodusala piiridest väljapoole jäävaid alasid, seega saab eesmärgiks looduslal lugeda > 1900 isendi (vt ka käesoleva tabeli rea nr 5 teine veerg). > 2500 isendiga seonduv eesmärk on reaalne juhul kui laialehiste metsade (1 ha) elupaiga hoolduse kaudu oleks see käsitletav puisniiduna (elupaigaks ka püst linaledikule).</p> <p>Võrreldes KMH koostamise ajaga <u>pole 21.03.2025</u> seisuga toimunud muudatusi ega <u>täiendusi</u> teadaoleva info kohta.</p>
<p>Harivesilik (<i>Triturus cristatus</i>) – KMH aruande Natura ptk all ei käsitletud, kuna KMH koostamise ajal ei olnud liiki nimetatud loodusala kaitse-eesmärgides. Elupaik</p>	<p>Ohutegurid – ehitustegevus, võsastumine, reostus maanteelt, elupaikade eraldatus ja hukkumine maanteedel.</p>	<p>Lühiajaline (kaitsekorraldus perioodi lõpuks) – elupaigad on säilinud ning liik asustab ala. Pikaajaline (30 a periood) –</p>

Elupaigatüüp või liik ja taustandmed	Ohutegurid/meetmed (asjakohasemad)	Lühi- ja pikaajalised eesmärgid
seondub karstijärved ja -järvikud (3180*), elupaika käsitleti ka eelprojekti KMH-s ning täiendavaid muutusi vastava elupaigaga põhiprojektis ei esinenud.	Meetmed – elupaika kahjustavatest ehitustöödest hoidumine, vajadusel koosluse hooldamine, kemikaalide jms ainete järtade juurest ärajuhtimine. Euroopa Komisjoni arvamuse (14.01.2025) refereering - liigile sobivate läbipääsude (maanteede alt) tagamine ja maanteele sattumise ohu minimeerimine.	elupaigad on heas seisundis, alal vähemalt 30 muna.

2.2.Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Kavandatava tegevuse mõjuala eeldusi näitas tabel 2.1 (ptk 2.1), kus olid esile toodud asjakohased Natura 2000 ala (Märjamaa järtade loodusala) elupaigatüübid ja liigid, mis seostusid käsitletava tegevuse ülevaatusega (peale eelprojekti, põhiprojekti tasandil). Järgnevas tabelis 2.2 on välja toodud mõju hinnang elupaigatüüpidele ja liikidele seoses kavandatava tegevusega.

Tabel 2.2. Mõju prognoosimine Natura 2000 alade asjakohastele (vt tabel 3.1) elupaigatüüpidele ning liikidele seoses projekteeritava tegevusega.

Elupaigatüüp või liik	Mõju eelduste kirjeldus / prognoosimine	Mõju
Vanad loodusmetsad (9010*)	<p>Eelprojektis sätestatud asendusmeetmed on rakendunud ja Euroopa Komisjoni arvamus (14.01.2025) oli positiivne. Arvamus esitati Eesti Vabariigi taotluse (asendus ehk hüvitusmeetme sobivuse hindamiseks) vastavalt nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiivi 92/43/EMÜ (looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta) artikli 6 lõike 4 teisele lõigule projekti „Tallinna-Pärnu-Ikla riigimaantee nr 4 (E67) 62,2–78,8 km“ kohta.</p> <p><u>21.03.2025 seisuga pole toimunud muudatusi ega täiendusi teadaoleva info kohta (mh ohutegurid, vt eelhinnangu tabel 2.1), sh põhiprojektis ei ole muutunud Orgita-Haimre põhitrassi lahendus (raadatava metsa vajadus ei ole suurenenud, projektlahendust minimaalselt veelgi optimeeritud). Põhiprojektiga on muutunud vähesel määral Nõmmeotsa riste teenindusteede lahendused. Täpsemalt kavandatakse Nõmmeotsa ristest lääne suunas teenindustee Natura elupaigatüüpide 9010* ja 6210 vahele, st tee piirneb mõlema elupaigatüübiga (nii eel- kui ka põhiprojekti järgi). Põhiprojektis ilmnes vajadus teenindustee pikendamiseks, mistõttu on seos elupaigatüübi 9010* ala piirialaga. Sellegipoolest jääb kogu projektiga määratud raadatava metsa maht eelprojekti KMH aruandes seatud 0,15 ha piiridesse, mistõttu täiendavat mõju elupaigatüübile 9010* ei ole ette näha. Seega pole toimunud muudatusi käesoleva elupaigatüübi mõjude hindamises, st fikseeritud oli kahjulik mõju elupaigatüübile 9010* (vanad loodusmetsad) juba eelprojekti staadiumis ning määratud hüvitusmeetmed juba ka rakendatud (sobivust kinnitatud ka Euroopa Komisjoni arvamusega (14.01.2025)).</u></p>	Puudub.

Elupaigatüüp või liik	Mõju eelduste kirjeldus / prognoosimine	Mõju
<p>Kuivad niidud lubjarikkal mullal (olulised orhideede kasvualad - 6210) ja püst-linalehik (<i>Thesium ebracteatum</i>)</p> <p>Elupaigatüüp ja liik seotud, seega käsitus ühine.</p>	<p>Põhiprojektis ei ole muutunud Orgita-Haimre põhitrassi lahendus ning võetakse arvesse KMH aruandes seatud leevendusmeetmeid. Eelprojektiga oli kavandatud Nõmmeotsa riste piirkonnas põhitrassist ida suunas teenindustee, jäädes elupaigatüübi 6210 vahetusse lähedusse. Põhiprojekti koostamisel otsustati teenindustee juurdepääs sinna asukohta mitte projekteerida, kuna hooldusvajaduse jaoks tagatakse ligipääs idasuunal asuva Tagajärta (50201:001:0163) maaüksuse juurest, ilma elupaigatüüpe mõjutamata, kasutades mh senist taristut. Nõmmeotsa ristest lääne suunas paikneks teenindustee Natura elupaigatüüpide 9010* ja 6210 vahele, st tee piirneb mõlema elupaigatüübiga (nii eel- kui ka põhiprojekti järgi). Rakenduvad samad ehitustegevust suunavad meetmed, mis on seatud eelprojekti (võimaldamaks ehituspiirkonda hõlmatud elupaiga taastumist, mida toetab ülejäänud ehitustegevuse piiriga mitte seotud elupaiga osa). Seega pole toimunud muudatusi käesoleva elupaigatüübi ja sellega seotud liigi mõjude hindamises, st projekti elluviimisel puudub ebasoodne mõju elupaigatüübile ja sellega seotud liigile.</p>	Puudub.
<p>Harivesilik (<i>Triturus cristatus</i>)</p>	<p>Eelprojekti tasandil toimunud töodes oli liiki arvestatud ja käsitletud siseriiklikust kaitse-eesmärgist lähtuvalt, st liigi soodsuse eesmärgi ei vaadeldud Natura 2000 alade tasandil. Samas juba toona oli oluline, et tagatud on liigi püsivus vastava liigi jaoks sobivatel elupaigatüüpidel. Nimetatud elupaigatüüp (3180*) olid käsitletud ka eelprojekt KMH Natura 2000 asjakohases hindamises (määrati meede – „Tähistada loodusala piiri enne ehitamist, rekonstrueeritava maantee ääres, et elupaigatüüpidele (6410 ja 3180*) ei satuks tee kehandi ehitusel kasutatavat rasketehnikat või jäätmeid.“). Elupaikade negatiivset mõjutamist ei tuvastatud ja see ei ole põhiprojekti tasandil muutunud. Eraldi pööratakse siinkohal tähelepanu Euroopa Komisjoni arvamuse (14.01.2025) refereeringule - liigile sobivate läbipääsude (maanteede alt) tagamine ja maanteele sattumise ohu minimeerimine.</p> <p>Selleks koostas Keskkonnaagentuur Viridis OÜ (osales ka eelprojektis elustiku vaba liikumist puudutavate analüüside teostamisel) hinnangu-ekspertarvamuse juba varasemalt kavandatud meetmete tõhususe osas harivesiliku teemal Orgita-Haimre lõigul, Märjamaa järtade maastikukaitseala piirkonnas. Analüüsist nähtub, et kuna negatiivseid mõjusid seoses ehitustegevusega ning sademevee lahendustega harivesilikuga seonduvale elupaigatüübile karstijärved -ja järvikud (3180*) ei ole ette näha, siis ei ole ette näha ka negatiivseid mõjusid harivesilikule vastavate ohuteguritega seoses. Kuna põhiprojektis ei ole muutunud Orgita-Haimre põhitrassi lahendus ning võetakse arvesse KMH aruandes ja Ulukiuuringus seatud leevendusmeetmeid, siis pole ette näha negatiivseid mõjusid, tingimusel, et rakendatakse eelprojekti KMH aruandes sätestatud leevendusmeetmeid elupaigatüübi 3180* ning kahepaiksete sh harivesiliku kui ka roomajate läbipääsude osas. Vastav tingimus on ka põhiprojektis tagatud. Seega pole ette näha negatiivseid mõjusid harivesilikule.</p>	Puudub.

2.3. Natura 2000 ala eelhindamise tulemused ja järeldus

Ptk 2.1 ja 2.2 alusel ei fikseeritud täiendavaid negatiivseid ohtusid Natura 2000 looduslal (Märjamaa loodusala) kaitse-eesmärkide täitmisele, mistõttu ei ole vajadust läbi viia Natura täis- ehk asjakohast hindamist. Seega järeldub, et objektiivsetel alustel negatiivse (ebasoodsa) mõju eeldusi analüüsitud loodusala eesmärkide täitmisele ei ole. Seega on kavandatava tegevuse elluviimisel, **põhiprojektis määratud viisil (vt eelhinnangu ptk 1, koos eelprojekti KMH Natura 2000 hindamise meetmetega), ebasoodne mõju Natura 2000 Märjamaa loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele välistatud ning puudub vajadus edasi liikuda asjakohase hindamise etappi. Täiendavalt lisatakse, et eelprojekti KMH Natura 2000 alade asjakohaseid meetmeid on refereeritud ka eelnevalt, käesoleva eelhinnangu ptk 2.1.**

Siiski toob töö koostaja siinkohal välja järgnevat - Natura 2000 aladega seotud kavade ja projektide hindamise (Euroopa Komisjon, 2021) juhisest nähtub, et hinnangud tuleb üle vaadata, kui kava või projekti selle edasise ettevalmistamise käigus (enne tegevuse realiseerimist) muudetakse või täiendatakse. Nt senisega võrreldes suureneb projektiga hõlmatav ala Natura 2000 ala väärtuste ja eesmärkide mõjutamise eelduste kontekstis.

3. Tegevusega eeldatavalt kaasneva mõju prognoos ja KMH algamise vajalikkus määramine

Tegevuse elluviimisega seonduva analüüsimisel arvestatakse mõju (otsene või kaudne) suurust ja ruumilist ulatust (nt geograafiline või mõjutatavate (inimesed vm) hulk) ning võimalikkust ehk tõenäosust, tugevust, kestvust, sagedust ja pöörduvust, sh kumulatiivsust ja koosmõju ning õnnetuste esinemise võimalikkust (ka alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada). Alljärgnev kirjeldab tegevuse elluviimisega seotud olulisi keskkonnaprobleeme ehk negatiivseid mõjusid (mh koos muude mõjualas toimuvate ja/või planeeritavate tegevustega, vt ptk 1) ja mõjude (ebasoodne olustik) tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise täiendavaid võimalusi (määratakse vajadusel). Teemad (sh KeHJS § 6¹ lg 5 põhjal):

- 1) maa ja maakasutus;
- 2) märgalad;
- 3) jõeäärsed alad, jõesuudmed, rannad ja/või kaldad;
- 4) veestik (sh põhjavesi (veeressurss) ja merekeskkond), sh oht keskkonnale;
- 5) muld ja pinnas ning õhk ja kliima (sh oht keskkonnale);
- 6) maavarade kasutus;
- 7) ressursikasutus (sh energiakasutus), jäägid ja heited ning jäätmete;
- 8) maastik (sh pinnavormid);
- 9) looduslik mitmekesisus (loomastik ja taimestik ning metsad) ja kaitstavad loodusobjektid (sh Natura 2000 võrgustiku alad);
- 10) elanikkond (sh tiheasustusalad), inimese tervis, heaolu ja vara (sh geograafiline ala ja eeldatavalt mõjutatav elanikkond) ning kultuuripärand ja arheoloogilised väärtused (vastupanuvõime) - mh müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn;
- 11) suurõnnetuse, katastroofi ning piiriülesuse aspektid.

Alljärgnevalt on eelnevalt esitatud loetelu teemad täpsemalt lahti kirjutatud alampeatükkide kaupa. Peatükkide sisustamisel on arvestatud mh ptk-s 1.1–1.3 ja 2 toodud teavet, sh arvestatakse juba KMH aruandes sätestatud leevendusmeetmetega.

3.1. Maa ja maakasutus

Orgita-Haimre lõigu rekonstrueerimine hõlmab suures osas olemasoleva tee laiendamist, seega olulist maastikumuutust tee rekonstrueerimine kaasa ei too, sh võrdluses eelprojekt ja põhiprojekti lahenduste võtmes. Ptk 1.3.6 käsitleti maakasutuse muutusi, sh toodi välja tuginedes KMH aruandele peamised võimalikud positiivsed ja negatiivsed mõjud (liiklusohutuse tõstmine, teekoridori rajamise ja laiendamisega võimalik barjääriefekt, maade võõrandamine) ning asjakohased leevendusmeetmed (ühenduste ja juurdepääsude tagamine, kergliiklusteede võimaluste parendamine, õiglase hüvitise tasumine maade võõrandamisel).

Eelprojekti KMH aruandes järelitati, et teelõigu rekonstrueerimine ei too olulist negatiivset mõju käsitletavatele valdkondadele. Kuna põhiprojekti lahenduste muudatused ei mõjuta käesoleva teema all käsitlevaid aspekte, siis eelneva põhjal saab järeldada, et Orgita-Haimre lõigu rekonstrueerimine ei too olulist negatiivset mõju, võttes arvesse sh juba eelprojekti KMH-s seatud leevendusmeetmeid.

Kokkuvõtvalt ei tuvastatud hinnataval projektil olulise negatiivse (ebasoodsa) mõju eelduseid, st ei sätestata projekti täiendavaid meetmeid vastava valdkonna osas ning puudub ka KMH protsessi algamisvajadus.

3.2. Märjalad

Kavandatud tegevusega hõlmatud alal ei ole otsest seotust märjalade ega kuivendustegevusega. EELIS 20.03.2025 andmete järgi ei esine Orgita-Haimre lõigu vahetus läheduses märjalasid. **Kokkuvõtvalt ei tuvastatud hinnataval projektil olulise negatiivse (ebasoodsa) mõju eelduseid, st ei sätestata projekti täiendavaid meetmeid vastava valdkonna osas ning puudub ka KMH protsessi algatamisvajadus.**

3.3. Jõeäärsed alad, jõesuudmed, rannad ja/või kaldad

Ptk 1.3.3 kirjeldatakse, et rekonstrueeritava teelõigu vahetus läheduses ei asu ühtegi avalikult kasutatavat veekogu. Sademeveed on teekattelt ära juhitud põikkalletega projekteeritud haljasaladele, kraavidesse, ning võimalusel edasi eesvoolude suunas. Põhimaantee eraldusribalt on kavandatud sademevee ärajuhtimine sademeveekaevudesse, mille kaudu on sademeveed juhitud edasi projekteeritud sademeveetorude ja rennide kaudu külakraavidesse. Vete juhtimiseks, uutelt teedelt, on ette nähtud rajada uued kraavid ja truubid. Võrreldes eelprojektiga on põhiprojekti mahus muudetud (suurendatud) truupide läbimõõtusid, võttes arvesse uusi nõudeid teede projekteerimismäärustes, sh järgides standardi EVS-848-2021 nõudeid.

Maantee kasutamisel sademeveest vooluveekogumi kvaliteedile ohtu ei tulene, arvestades mh prognoositavat liikluskogumust. AS Maves (2013) alusel tuleb liiklusega kaasneva keskkonnariski vähendamiseks sademeveest (peamine probleem heljum) käidelda alates liiklussagedusest 30 000 autot ööpäevas ning käitlemise vajadust analüüsida alates 15 000 autost ööpäevas. Käesoleva projektiga maantee sademeveest ei koondata ega ka juhita otse vooluveekogumitesse, vaid kavandatud on asjakohane sademevee taristu (vähendamaks mh ka minimaalset heljuvaine jõudmist vooluveekogumitesse). Seega projektis tagatakse sademevee süsteemne äravool rajatistelt viisil, mis ei kahjusta loodus- ja sotsiaalkeskkonda. St sademevee tekkega on arvestatud ja see juhitakse ära mööda selleks projekteeritud rajatise, tagades, et teerajatistel ei esineks ohtlikku liigvett ja sademevesi jõuaks veekogusse, ilma mh kalda erosiooni ja täiendavat reostuskogumust tekitamata. Vaadeldavate teede liiklussagedus vastavate (> 15 000) määrangute alla ei lähe (vt ka ptk 1.1 ja 1.3.6). Seega juba vastavatest tingimustest lähtuvalt ei ole sademevesi ning sellega seonduv temaatika (sademevee koondamine ja suublasse juhtimine) käesoleva objekti puhul olulisi mõjueeldusi põhjustav.

2013. a järeldused peegeldavad mh Alkranel OÜ 2005. a dokumendi „Alternatiivsete sademevee äravoolu- ja kogumissüsteemide uurimistöö“ järeldusi. Mh nähtus sealt, et USA uuringutest tulenevalt on ca 9000 sõidukiga päevakogumusega maanteedelt nt heljuvaineid teelt koondatud veest fikseeritud vaid 19 mg/l (heljumisisaldus ei tohi > 40 mg/l (Keskkonnaministri 08.11.19. a. määrus nr 61)). Transpordiamet on mitmeid aastaid teostanud omaseiret suure liiklussagedusega maanteelõikude (liiklussagedusega nii alla kui üle 10000 sõiduki/ööp) lähedases pinnases, sademeveekraavides (maanteelõigud u 15000 sõiduk/ööp) kui ka sademevee settebasseinides esinevate saasteainete osas. Omaseire tulemused on kokkuvõtlikult esitatud mh Maves OÜ (2019) töös „Ekspert hinnang Maanteeameti sademevee väljalaskudele võttes aluseks omaseire andmed ja tellitud veeseire uuringud“. Maves OÜ (2019) alusel:

- perioodil 2016-2018 võetud kõikide pinnaseproovide tulemused vastasid pinnase piirarvule elamumaal. Enamike saasteainete sisaldused jäid ka vastavatest sihtarvudest madalamaks, üksikutel kordadel esines sihtarvu ületamisi Zn, Pb ja Cd korral. Eelneva alusel on maantee ümbruse pinnas valdavalt heas seisundis.

- perioodil 2013–2019 sademeveekraavide proovide tulemused näitasid, et aasta keskmisi sademevee saasteainete piirväärtusi maanteelt ärajuhitavas vees ei ületatud. Prioriteetsete ohtlike ainete aasta keskmisi piirväärtusi pinnavees ületasid üksikud proovid, suurima lubatud sisalduse ületamist ei esinenud. Näiteks tsingi puhul esines aasta keskmise piirväärtuse (10 µg/l) ületamist üksikproovides 10% suurusjärgus, vase puhul üksikuhtudel. 2018. a seire alusel ületas tsingi keskmine sisaldus sademete vees 10 µg/l kümnes seirejaamas 18-st. Seega on suurem tsingi sisaldus maanteede läheduses tingitud ka sademete koormusest, sest tsink ei ole veel jõudnud keskkonnas neelduda. Naftasaaduste sisaldus pinnavees ja maanteelt ärajuhitavas sademevees viimastel aastatel probleemiks ei ole olnud.
- 2018. a maantee settebasseide seire alusel vastas Kukruse-Jõhvi sademeveesüsteemide, Kroodi ja Piritä sademeveesüsteemide ning Kurna, Kurna-Luige ja Luige sademeveesüsteemide vesi raskmetallide osas pinnaveekogude vee kvaliteedi aasta keskmistele piirväärtustele, va Kurna II settebassein, kus tsingi sisaldus vees oli 15 µg/l (Eestis piirväärtus 10 µg/l; Soome uuringutes on tsingi ohutu sisaldus heitvees 52 µg/l). Heljumi ja naftasaaduste osas vastas sademeveesüsteemide vesi vastavatele heitveelaskude piirväärtustele.

Maves OÜ (2019) toob välja, et Eesti maanteedelt ei juhita saasteaineid suublasse koguses, mis võiks põhjustada veekogude saastatuse riski. St, et maanteede liikluskoormus ei ole üldprintsiibis nii suur, et võiks põhjustada prognoositavas tulevikus veekogumite keemilise või ökoloogilise seisundi halvenemist, seda ka koosmõjus muude koormustega. See on tõendatud seniste uurimistööde, seireandmete ja naabermaade (Soome ja Rootsi) uurimistulemustega, kus liikluskoormus on kordades Eesti omast suurem.

Lisaks on koos raskmetallide heidete vähenemisega atmosfääri käesoleval ajal oluliselt vähenenud ka raskmetallide sisaldus sademetes. Tulevikuprognoosid näitavad raskmetallide heidete edasist vähenemist, seda eelkõige põlevkivi põletamise vähenemise mõjul. Liiklussageduse suurenemisest tulenevaid tegureid kompenseerivad ka transpordisektoris karmistuvad nõuded autode mootoritele ning eeldatav elektriautode osatähtsuse tõus (Maves OÜ, 2019).

Eeltoodust lähtuvalt ei ole sademevesi ning sellega seonduv temaatika käesoleva objekti puhul mõjueeldusi põhjustav ega ka vastuolus õiguskorraga (mh VeeS) ja ei tekita ohtu ka tarbevee kvaliteedile (mh paikkonnas valdavalt kasutuses ka ühisveevarustus). Eelprojekti KMH aruandes järeldati, et teelõigu rekonstrueerimine ei too olulist negatiivset mõju käsitletavatele valdkondadele. Maanteelt ära juhitavad saasteainete kogused pole piisavalt suured, et põhjustada eelkõige (vastavas lõigus ehk projekti etapp 2-s) pinnase keemilise või ökoloogilise seisundi halvenemist. Kuna põhiprojekti lahenduste muudatused ei mõjuta käesoleva teema all käsitlevaid aspekte, siis eelneva põhjal saab järeldada, et Orgita-Haimre lõigu rekonstrueerimine ei too olulist negatiivset mõju, võttes arvesse sh juba eelprojekti KMH-s seatud leevendusmeetmeid.

Kokkuvõtvalt ei tuvastatud hinnataval projektil olulise negatiivse (ebasoodsa) mõju eelduseid ning puudub ka KMH protsessi algatamisvajadus.

3.4. Veestik (sh põhjavesi (veeressurss) ja merekeskkond), sh oht keskkonnale

Ptk 1.3.3 kirjeldatakse, et rekonstrueeritava teelõigu vahetus läheduses ei asu ühtegi avalikult kasutatavat veekogu. Veestiku mõjueeldusi (sademevee temaatika kaudu) on kirjeldatud juba

ka ptk 2.4, st seal toodut käesolevasse ptk ei dubleerita. Tegevus ei oma sisulisi seoseid merekeskkonnaga, lähtuvalt mh tegevuse asupaigast. Põhjavee, sh veeressursi teemat käsitleti ptk 1.3.2, millest selgus, et piirkonna põhjaveekaitstus varieerub (lõigul domineerivad kaitsmata põhjaveega alad). Tegevus ei eelda põhjaveevarude vähendamist vms vastavat valdkonda ohustavat tegevuse elluviimist. Veeressursiga peamiselt seotud puurkaevud ning nende hooldus- või sanitaarkaitsevööndid (VeeS alusel) ei ulatu teemaani ning asuvad teemaast rohkem kui 25 m kaugusel (mõjueeldustega (vibratsioon) ala vastavas valdkonnas). Eelnevalt ptk 1.3.2 ja 1.3.6 sätestatud tingimused KMH aruandes tagavad ka väheste võimalike keskkonnoahtlike olukordade või häiringute tekke vältimise/piisava minimeerimise.

KMH aruandes järel dati, et teelõigu rekonstrueerimine ei too olulist negatiivset mõju käsitletavatele valdkondadele. Kuna põhiprojekti lahenduste muudatused ei mõjuta käesoleva teema all käsitlevaid aspekte, siis eelneva põhjal saab järel data, et Orgita-Haimre lõigu rekonstrueerimine ei too olulist negatiivset mõju, võttes arvesse sh juba eelprojekti KMH-s seatud leevendusmeetmeid.

Kokkuvõtvalt ei tuvastatud hinnataval projektil olulise negatiivse (ebasoodsa) mõju eelduseid, st ei sätestata projekti täiendavaid meetmeid vastava valdkonna osas ning puudub ka KMH protsessi algatamisvajadus.

3.5. Muld ja pinnas, õhk ja kliima (sh oht keskkonnale)

Mulla ja pinnase teemat käsitleti ptk 1.3.2, õhukvaliteediga seonduvat teemat käsitleti ptk 1.3.6, kliimaga seotud teemat käsitleti ptk 1.3.7. Vastavates ptk-s ehk eelpool kirjeldati võimalikke mõjusid pinnasele (pinnase eemaldamine), õhukvaliteedile (õhusaaste), kliimale (raadamine, transpordiheitmed, katendi ehitamine ja rekonstrueerimine) ning asjakohaseid leevendusmeetmeid.

KMH aruandes järel dati, et teelõigu rekonstrueerimine ei too olulist negatiivset mõju käsitletavatele valdkondadele. Kuna põhiprojekti lahenduste muudatused ei mõjuta käesoleva teema all käsitlevaid aspekte, siis eelneva põhjal saab järel data, et Orgita-Haimre lõigu rekonstrueerimine ei too olulist negatiivset mõju, võttes arvesse sh juba eelprojekti KMH-s seatud leevendusmeetmeid.

Kokkuvõtvalt ei tuvastatud hinnataval projektil olulise negatiivse (ebasoodsa) mõju eelduseid, st ei sätestata projekti täiendavaid meetmeid vastava valdkonna osas ning puudub ka KMH protsessi algatamisvajadus.

3.6. Maavarade kasutus

Maavarade teemat käsitleti ptk 1.3.2. Ehitusprojekti ala ja selle lähiala ei asu teadaolevalt maavararessurssidel, mistõttu pole ette näha võimalikku (sh negatiivset) mõju maavaradele. Maavarade ressursside (nt ehitusmaavarad) kasutamist kavandatav tegevus ei kitsenda, maavarasid kavandatakse kasutada eesmärgi päraselt ja s  stlikult. St ei looda materjali defitsiiti ning seega ei kitsenda maavaravarude üldist kasutust neile, kes vastavaid maavarasid täiendavalt tarbida võiksid ja sooviksid.

KMH aruandes järel dati, et teelõigu rekonstrueerimine ei too olulist negatiivset mõju k  sitletavale valdkonnale. Kuna põhiprojekti lahenduste muudatused ei mõjuta k  soleva teema all käsitlevaid aspekte, siis eelneva põhjal saab järel data, et Orgita-Haimre lõigu

rekonstrueerimine ei too olulist negatiivset mõju. **Kokkuvõtvalt ei tuvastatud hinnataval projektil olulise negatiivse (ebasoodsa) mõju eelduseid ning puudub ka KMH protsessi algamisvajadus.**

3.7. Ressursikasutus (sh energiakasutus), jäägid ja heited ning jäätmetekke

Ressursikasutuse teemat käsitleti ptk 1.3.7, milles selgus, et Orgita-Haimre lõigu rekonstrueerimine ei mõjuta oluliselt ebasoodsalt ehk negatiivselt ressursikasutuse (sh energiakasutuse), jääkide, heidete ning jäätmetekke aspekte.

KMH aruandes järelitati, et teelõigu rekonstrueerimine ei too olulist negatiivset mõju käsitletavatele valdkondadele. Kuna põhiprojekti lahenduste muudatused ei mõjuta käesoleva teema all käsitlevaid aspekte, siis eelneva põhjal saab järelitada, et Orgita-Haimre lõigu rekonstrueerimine ei too olulist negatiivset mõju, võttes arvesse sh juba eelprojekti KMH-s seatud leevendusmeetmeid.

Kokkuvõtvalt ei tuvastatud hinnataval projektil olulise negatiivse (ebasoodsa) mõju eelduseid, st ei sätestata projekti täiendavaid meetmeid vastava valdkonna osas ning puudub ka KMH protsessi algamisvajadus.

3.8. Maastik (sh pinnavormid)

Maastiku, sh maakasutuse muutuseid puudutavat, teemat käsitleti ptk 1.3.1., 1.3.4. 1.3.5 ja 1.3.6, milles selgus, et Orgita-Haimre lõigu rekonstrueerimine ei mõjuta oluliselt ebasoodsalt ehk negatiivselt maastike ega põhjusta nende muudatusi.

KMH aruandes järelitati, et teelõigu rekonstrueerimine ei too olulist negatiivset mõju käsitletavale valdkonnale. Kuna põhiprojekti lahenduste muudatused ei mõjuta käesoleva teema all käsitlevaid aspekte, siis eelneva põhjal saab järelitada, et Orgita-Haimre lõigu rekonstrueerimine ei too olulist negatiivset mõju.

Kokkuvõtvalt ei tuvastatud hinnataval projektil olulise negatiivse (ebasoodsa) mõju eelduseid, st ei sätestata projekti täiendavaid meetmeid vastava valdkonna osas ning puudub ka KMH protsessi algamisvajadus.

3.9. Looduslik mitmekesisus (loomastik, taimestik ja metsad) ja kaitstavad loodusobjektid (sh Natura 2000 võrgustiku alad)

Käesoleva eelhindangu raames tuvastati muudatusi EELIS andmetes (vt ka ptk 1.3.4). Siinkohal oluliseks saab pidada kahe kaitsealuse liigi lisandumist projektialasse (arvestatud ka põhiprojekti koostamisel), sh mõjutatavasse tsooni:

- Rewild OÜ 2021 töö järgi lisandusid järgmised III kaitsekategooria liigi **musträhn (*Dryocopus martius*)** leiualad: KLO9129853, KLO9129856. KLO9129853 leiuala läbib kavandatav K4.1 juurdepääsutee 5041985 Järta majatee, leiuala jääb osaliselt Märjamaa järtade maastikukaitsealast välja;
- Sõltumata Rewild OÜ 2021 tulemustest lisandus II kaitsekategooria liigi **punane tolmpa (*Cephalanthera rubra*, KLO9350852)** leiuala – piirneb eelprojektiga kavandatud põhitrassiga.

Musträhn (*Dryocopus martius*) on Eesti punase nimestiku järgi ohuvälises seisus, kuid kes on arvatud looduskaitsealuse alusel vähenevate elupaikade ja väheneva arvukusega liigina

III kategooria kaitsealuste liikide hulka. Musträhn eelistab elupaigana suuri okasmetsi, männi-segametsi, kõrgetüvelisi hõredaid männikuid, raiesmikke ja põlendikke. Musträhni ohustavad tegurid on sobilike elupaikade pindala vähenemine, sh vanade metsade pindala vähenemine ja pesitsemiseks sobivate puude eemaldamine metsaraie käigus. Samas on tegu liigiga, kes saab väga hästi hakkama ka raiesmikel.

Käesolev tegevus, täpsemalt kavandatava K4.1 juurdepääsutee 5041985 Järta majatee rajamine, seondub peamiselt ohuteguritest elupaikade pindala vähenemisega, kuna tee rajamiseks on vajalik kõrghaljastuse raadamine. Võttes arvesse, et tegemist on eelprojekti (millele koostatud ka KMH aruanne) järgse tee rajamisega, ei ole näha ette olulisi negatiivseid mõjusid. Eelprojekti KMH aruande faasis viis Rewild OÜ liikide inventuuri, kus musträhni tuvastati kavandatava K4.1 juurdepääsuteest lääne suunas, mis võib indikeerida liigi peamist elupaika. EELIS andmebaasis määratud piirid võivad aga indikeerida liigile põhimõtteliselt sobivaid leiualasid. Võttes arvesse kavandatava tegevuse iseloomu ei ole ette näha olulist negatiivset mõju. Siiski on siinkohal asjakohane tuua välja, et liigi isendite häirimise vältimiseks, eelkõige pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal, tuleb rakendada liigi musträhn leiuala KLO9129853 puhul Märjamaa kaitsealadele määratud metsaraie ja raadamise keeldu (01.02-31.07) kogu leiuala ulatuses (sh kogu K4.1 juurdepääsutee 5041985 Järta majatee ulatuses), mh leiuala osas, mis jääb Märjamaa järtade maastikukaitsealast osaliselt välja. **Eelnev on juba kirjeldatud ka Päädeva-Haimre etapp II keskkonnajuhtimiskavas ehitusaegse meetmena, mistõttu täiendavate (käesoleva dokumendi raames) meetmete määramine pole siinkohal vajalik.**

Punane tolmphea (*Cephalanthera rubra*) on Eestis üks haruldasemaid käpaliselikke, mis eelistab lubjarikaste muldadega poolvarjulist kasvukohta loometsades, -niitudel, vahel ka klibustel teeservadel, sh maanteekraavide nõlvadel. Punane tolmphea on II kaitsekategooria liik, mille seisundit on Eesti punase nimestiku järgi hinnatud ohualtiks (VU), kuna liigi arvukuse suundumise trend on selgelt kahanev. Punane tolmphea on pikaeline mükoriisne taim, mis sobilikes oludes elab kaua, kuid on aeg-ajalt dormantne (soikeperiood kestab enamasti 1-2 aastat, kuid registreeritud on ka pikemaid puhkepause). Liigi peamiseks ohuteguriteks on sugukond käpalised (*Orchidaceae*) kaitse tegevuskava eelnõu 2024. a tööversiooni järgi niitude kadumine, elupaikade killustumine, ehitustegevus ning metsamajandus. Täpsemalt ohustab liiki elupaikade kinnikasvamine nii võsastumise kui ka metsa järelkasvu või teise rinde tihenemise tõttu, lageraie (ka muud raie liigid, kui järgneb võsastumine), ehitustegevus (sh elupaikade hävimine, tallamine).

Käesolev tegevus, täpsemalt Orgita-Haimre põhitrassi rajamine, seondub peamiselt ohuteguritest elupaikade pindala vähenemisega, ehitustegevus, st ehitustegevuse tõttu liigi leiualal ehitusmasinatega liikumine, liigi isendite tallamine, kõrghaljastuse eemaldamine, sh valgustingimuste muutmine. Projektiga on kavandatud liigi punase tolmphea leiualal KLO9350852 ja selle vahetus läheduses metsa raadamine, mulde nõlva ehitamine ning ulukitara (võrkaed) paigaldamine. Nõlva ehitamisega hõivatakse umbes 1% liigi leiualast, metsa raadamisel kuni 11% liigi leiualast. **St säilib enamus liigi leiualast ning eeldused liigi vastava leiupaiga soodusese ohustamiseks ei ole olulised.**

Mõjutuste alla jääva leiuala osas kohanduvad juba eelprojekti KMH meetmed (rakenduvad ka uute leiukohtade osas). Võimaliku negatiivse mõju leevendamiseks liigi isenditele on vajalik ehitustegevuse teadlik suunamine, et ehituspiirkonda hõlmatud liigi elupaik saaks taastuda ning ülejäänud elupaiga osa toetaks vastavat taastumist. Lisaks saab tuua välja, et maantee rajatiste juurde kuuluv tara (võrkaed) ei halvenda punase tolmphea leiuala ja selle lähipiirkonnas

hooldusvõimalusi (võsastumise vältimiseks) ega vähenda (mh selle paigaldamisel) elupaiga soodsust (mh esinduslikku pindala) ega takista ka elupaika kasutavate liikide levikut.

Rewild OÜ 2021 töös on punase tolmpa leiuala ümbrus määratud teise väärtusklassi. Rewild OÜ tööst selgub, et teiseldamiseks/ümberistutamiseks on ette nähtud vaid nn esimesse väärtusklassi kuuluvad taimed (hästisäilinud liigirikkad niidualad, kus suur osa on ka kaitsealuste taimede kasvukohtadeks). Siinkohal saab märkida, et vaatamata Rewild OÜ tööle, kus käsitletav ala määrati teise väärtusklassi, siis kaitsealuse liigi teke vastavas aslase muudab selle automaatselt I väärtusklassi alaks (kaitsealuste taimede kasvukoht, mida teised väärtusklassid ei käsitle). Eelnevat toetab ka looduskaitseadus § 55 lg 7 (isendikaitse põhimõtted), millest tulenevalt kaitsealuste liikide ümberasustamist reguleerib Vabariigi Valitsuse määrus nr 248 „Kaitsealuse liigi isendi ümberasustamise kord“ **Seetõttu rakendub punase tolmpa leiuala puhul kaitsealuste taimede ümberistutamise meede.** Lisaks on Keskkonnaamet oma kirjaga nr 6-2/25/2804-2 (10.03.2025; vt ka eelhinngu ptk 1.3.4) andnud suunised kaitsealuste liikide tuvastamiseks ja käsitlemiseks tulenevalt mh LKS § 55 lg 7 ja Vabariigi Valitsuse määrus nr 248 „Kaitsealuse liigi isendi ümberasustamise kord“. **Meetmed on juba kirjeldatud ka Päädeva-Haimre etapp II keskkonnajuhtimiskavas ehitusaegse meetmetena, mistõttu täiendavate (käesoleva dokumendi raames) meetmete määramine pole vajalik.**

Kogu põhiprojekti vastava etapi loodusliku mitmekesisuse (loomastik, taimestik, metsad) ja kaitstavaid loodusobjekte (sh Natura 2000 võrgustiku alad) käsitleti peamiselt ptk 1.3.4, 1.3.5, 2, milles nähtub, et juba eelprojekti KMH-s tuvastati võimalikud mõjud (elupaiga ja liigi seisundi halvenemine, raadamine) ning toodi välja võimalikud leevendusmeetmed KMH-s ja põhiprojektiga seotud dokumentatsioonis (sh keskkonnajuhtimise kavas, ehitustööde korraldamiseks). Loomastiku liikumist tagavate rajatistega seonduvad muudatused on põhiprojekti üle konsulteeritud varasema ulukiuuringu teostajaga ning vastava järgselt ei suurenda toimunud muudatused olulise negatiivse mõju avaldumise eelduseid.

Eelprojekti KMH aruandes sätestatud leevendusmeetmete põhimõtted (vt ka käesoleva töö ptk 1.3.4) ja rakendatavuse areaal tagavad ka põhiprojekti tasandil kaitsealuste liikide soodsas seisundi hoidmise eeldused. Võrreldes KMH koostamise ajaga ei ole põhiprojekti staadiumis muutunud põhitrassi lahendused lõigul Orgita-Haimre, samas ilmnes vajadus muuta Nõmmeotsa riste teenindusteede lahendusi. Vastavat on puudutatud ka ptk 2.3, koos Märjamaa järtade loodusala kaitse-eesmärkidesse lisandunud liigiga harivesilik (*Triturus cristatus*). Mõjusid Natura 2000 alade kaitse-eesmärkidele ei tuvastatud. Rakenduvad eelprojekti KMH-s määratud kohustuslikud meetmed. Hüvitusmeede (elupaigatüübile 9010*) on juba rakendunud.

Eelneva põhjal saab järeldada, et Orgita-Haimre lõigu rekonstrueerimine ei too olulist negatiivset mõju, võttes arvesse eelprojekti KMH-s seatud leevendusmeetmeid. Siinkohal võib üle rõhutada, et juhul kui nt ehitamise käigus tuvastatakse uued kaitsealuste liikide leiukohad, on projektis ja selle keskkonnajuhtimiskavas määratud meetmed (sh taimede ümberistutamise, hilisem hooldamine, raierahu, sh ornitoloogi kaasamise osas) piisavad, et tagada kaitsealuste liikide säilimine ning tekitades vaid häiringuid, mis ei sea ohtu erinevate liikide või nende elupaikade soodsat seisundit.

Kokkuvõtvalt ei tuvastatud hinnataval projektil olulise negatiivse (ebasoodsa) mõju eelduseid ning puudub ka KMH protsessi algatamisvajadus.

2.10. Elanikkond, inimese tervis, heaolu ja vara (sh geograafiline ala ja eeldatavalt mõjutatav elanikkond) ning kultuuripärand ja arheoloogilised väärtused (vastupanuvõime), mh müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Elanikkonnaga seonduvad kõik ptk 1 all esitatud alamvaldkonnad, kuid elanikkonna, sh inimese tervis, heaolu ja vara teemat spetsiifilisemalt käsitleti ptk 1.3.6, milles selgus, et Orgita-Haimre lõigu rekonstrueerimine võib tuua peamiselt mõju liiklusohutusele (selle tõstmisele), barjääriefekti tekitamisele ning maade võõrandamisele. Samas leiti, et lõigu rekonstrueerimine ei mõjuta oluliselt ebasoodsalt ehk negatiivselt inimeste heaolu, tervise ja vara aspekte, kuivõrd rakendatakse (leevendus-)meetmeid (kinnistutele juurdepääsude tagamine, kergliiklusteede võimaluste parendamine, õiglase hüvitise tasumine, karjatunneli projekteerimine). Kultuuripärandi ja arheoloogiliste väärtuste teemat käsitleti ptk 1.3.1, milles selgus, et vastava lõigu rekonstrueerimine ei oma sisulisi seoseid pärand- ja/või kultuuriobjektidega.

Müra, vibratsiooni, valguse, soojuse, kiirguse ja lõhna teemasid käsitleti asjakohases mahus eelhindangu ptk 1.3.6, milles selgus, et lõigu rekonstrueerimisel ületatakse nii ehitusjärgses kui ka perspektiivses olukorras mürataseme piirväärtusi, mistõttu kavandatakse müratõkked kohtadesse, mis vajavad leevendamist, võttes arvesse nõu halvim olukord (ehk suurima müratasemega modelleeritud olukord). Samas nähtus ptk 1.3.6, et põhiprojekti lahendused või liiklusproгноosid ei ole muutunud määral, mis muudaks eelnevalt eelprojekti tasandil määratud tingimusi. Vibratsiooni, valguse, soojuse, kiirguse ja lõhna teemadel järeldati KMH aruandes, et oluline mõju puudub. Vibratsiooni väheste mõjude eelduste tarbeks seati aga ka täiendavad seiretingimused, mis on edasi kandunud ka põhiprojekti tasandi dokumentatsiooni (sh ehitustööde keskkonnajuhtimiskavasse).

Eelprojekti KMH aruandes järeldati, et teelõigu rekonstrueerimine ei too olulist negatiivset mõju käsitletavatele valdkondadele, kui võetakse kasutusele eelprojekti KMH leevendusmeetmed, mida on ka teadaolevalt tehtud. Seega käsitletavate teemade osas ei mõjuta põhiprojekti lahenduste muudatused käsitlevaid aspekte, mistõttu eelneva põhjal saab järeldada, et Orgita-Haimre lõigu rekonstrueerimine ei too olulist negatiivset mõju, võttes arvesse sh juba eelprojekti KMH-s seatud leevendusmeetmeid.

Kokkuvõtvalt ei tuvastatud hinnataval projektil olulise negatiivse (ebasoodsa) mõju eelduseid, st ei sätestata projekti täiendavaid meetmeid vastava valdkonna osas ning puudub ka KMH protsessi algatamisvajadus.

2.11. Suurõnnetuse, katastroofi ning piiriülesuse aspektid

Kavandatava tegevusega ei kaasne täiendavaid ohtlikke olukordi (suurõnnetusi/katastroofe) ega ka riigipiiriüleseid mõjusid. Tegevus ei lisa täiendavaid ohtusid tavapärasesse keskkonda, arvestades mh ka tegevuse mastaabiga.

Kokkuvõtvalt ei tuvastatud hinnataval projektil olulise negatiivse (ebasoodsa) mõju eelduseid, st ei sätestata projekti täiendavaid meetmeid vastava valdkonna osas ning puudub ka KMH protsessi algatamisvajadus.

Kokkuvõte

Käesoleva töö objektiks oli põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn-Pärnu-Ikla km 64,8-68,8 Päädeva-Orgita lõigu 2+2 rekonstrueerimise põhiprojekt, mis on ühtlasi Tallinn-Pärnu-Ikla km 62,2-70,2 Päädeva-Haimre lõigu 2+2 sõidurajaga maantee ehitusprojekti etapp-2 (vt ptk „Sissejuhatus“). Põhiprojekti (ptk 1.1) käigus soovitakse teostada senise 1+1 sõidurajaga tee laiendamist 2+2 sõidurajaga I klassi teeks tagamaks liiklusohutus. Kavandatava tegevusega hõlmata ehk projekteeritav teelõik asub Rapla maakonnas Märjamaa vallas (vt ka ptk 1.2 ja 1.3). Põhiprojekti koostamisele eelnes eelprojekti teostamine, millega paralleelselt viidi läbi ka KMH protsess (tunnistatud nõuetele vastavaks Transpordiameti 08.08.2023 otsusega nr 1.1-2/23/130).

Käesoleva töö põhieesmärgiks (projektala etapp 2 osas) on koguda otsustajale eelhindangu andmise vajalikkuse ning vajalikkuse tuvastamisel eelhindangu otsuse (KMH algatamine/mitte algatamine) eelnõu vormistamise alusandmestikku. **Tööd, mida tehakse eelhindangu andmise vajaduse tuvastamiseks, nimetati lühendatult ka eelhindanguks. Käesolev dokument on koostatud siiski vaid eelhindangu andmise vajaduse fikseerimiseks ning kui vastav vajadus fikseeritakse, siis on tegemist ka eelhindangu otsuse (KMH algatamine/mitte algatamine) eelnõu vormistamise alusandmestikuga.**

Kokkuvõtvalt – lähtudes ptk 2 ja 3.1 – 3.11 esitatud infost, ei ole Orgita-Haimre lõigu rekonstrueerimisega (analüüsitud projekt - põhiprojekt) olulise negatiivse ehk ebasoodsa keskkonnamõju avaldumist ette näha. St projektiga ei muudeta eelprojekti ja selle KMH põhimõttelisi järeldusi (sh varem seatud asjakohaste meetmete rakendamise osas) ning ka projektala ei ole muutunud määral, mis ei võimaldaks rakendada tõhusalt juba eelprojekti KMH menetluses seatud tingimusi ja seire põhimõtteid. Kohustuslikke lisa tingimusi või seire parameetreid käesolevast tööst põhiprojekti tasandisse ei lisandunud.

Eeltoodu alusel asub dokumendi teostanud meeskond seisukohale, et KMH protsessi vajadust tuvastava eelhindangu vormistamist ning sellega seotud otsustusprotsessi menetluse tarbeks vajadus puudub. Käesolev dokument on vastavas projekteerimismenetluses otsustajale (Transpordiamet) siiski vaid töövahendiks lõplike seisukohtade andmiseks. Edasine otsustusprotsessi täpsem suunamine ja korraldamine on otsustaja ehk Transpordiameti pädevuses.